

ΔΗΛΩΣΗ

Η διατριβή αυτή είναι πρωτότυπη και εκπονήθηκε αποκλειστικά και μόνο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Τίτλου « Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική», του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Η μεταπτυχιακή φοιτήτρια,

Φώτη Γεωργία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζών είναι αξιοσημείωτη στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους όσον αφορά τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) στην ευρύτερη περιοχή.

Η συγκεκριμένη εργασία φιλοδοξεί να παρουσιάσει μια γενικότερη εικόνα της παρουσίας των ελληνικών τραπεζών στις Βαλκανικές χώρες, με ιδιαίτερη αναφορά στη χώρα της Ρουμανίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ελληνική επιχειρηματικότητα στα Βαλκάνια και στους λόγους που ωθούν τις ελληνικές τράπεζες να πραγματοποιήσουν συγχωνεύσεις και εξαγορές ξένων τραπεζών. Ειδικότερα, ο τραπεζικός κλάδος στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης παρουσιάζει αύξηση από το 1993, αλλά αποκτά σημαντικές διαστάσεις από το 2002 όταν πλέον διαμορφώθηκαν κατάλληλες συνθήκες στο οικονομικό περιβάλλον των χωρών αυτών που λόγω μετασχηματισμού που υπέστη, προσέλκυσε το ενδιαφέρον πολλών κρατών από την υπόλοιπη Ευρώπη για επενδύσεις στην περιοχή. Οι πολιτικές μακροοικονομικής σταθεροποίησης και μεταρρυθμίσεων στις χώρες αυτές άρχισαν να αποδίδουν από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, δημιουργώντας τις αναγκαίες συνθήκες για ανάπτυξη του τραπεζικού τομέα. Ταυτόχρονα, τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα στις χώρες της περιοχής ιδιωτικοποιήθηκαν και αναδιοργανώθηκαν με την ουσιώδη συμβολή πιστωτικών ιδρυμάτων από χώρες με τις οποίες έχουν σημαντικές εμπορικές σχέσεις, όπως είναι η Αυστρία, η Ιταλία και η Ελλάδα. Η είσοδος ξένων τραπεζών στις Βαλκανικές χώρες και ιδιαίτερα της Ρουμανίας με την οποία θα ασχοληθούμε, έχει συμβάλει σημαντικά όχι μόνο στην αύξηση της τραπεζικής δραστηριότητας αλλά και στην ενίσχυση της σταθερότητας του τραπεζικού τομέα στις χώρες

αυτές, με προφανή οφέλη για τις οικονομίες τους. Οι ξένες τράπεζες στις χώρες αυτές έχουν συμβάλει μεταξύ άλλων στην εισαγωγή νέων προϊόντων και στην υιοθέτηση βελτιωμένων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης και διαχείρισης κινδύνου, ενώ η στενή πιστωτική σχέση των θυγατρικών τραπεζών ή των υποκαταστημάτων με τη μητρική τράπεζα μειώνει την πιθανότητα κινήσεων κεφαλαίου που θα είχαν αποσταθεροποιητικές συνέπειες για τα τραπεζικά συστήματα και τις οικονομίες των χωρών αυτών.

Ο βαθμός διείσδυσης των ελληνικών τραπεζών ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση θα ασχοληθούμε με την τραπεζική αγορά της Ρουμανίας, λόγω του ότι η ένταξή της στην Ε.Ε που ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2007, έχει πραγματοποιήσει μεγάλη πρόοδο στις διαρθρωτικές της μεταρρυθμίσεις. Επιπρόσθετα, η ελκυστικότητά της σε ξένες επενδύσεις και η δυνατότητα για ταχεία αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της υποδομής της έχει αυξηθεί ουσιαστικά με την ένταξή της στην Ε.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΓΕΡΑΙΑ

Στην Οικογένειά μου,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	11
1.1 ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.....	11
1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	15
1.3 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	22
2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	22
2.1.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	23
2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΟΡΦΗΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	24
2.3 ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	24
2.4 ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	28
2.4.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	28
2.4.2 ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	29
2.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	31
2.5.1 ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ.....	31
2.5.2 ΕΙΔΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ.....	32
2.5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	35
2.6 ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	35

2.7 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	36
2.8 ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	41
3.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	41
3.2 ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΑΞΕ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	44
3.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΞΕ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	45
3.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	47
3.5 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	49
3.6 Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.....	57
3.6.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	61
3.6.2 EFG EUROBANK.....	63
3.6.3 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	65
3.6.4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	67
3.6.5 ALPHA BANK	67
3.7. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.....	69
3.8 ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	72
3.9 ΛΟΓΟΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ & ΕΞΑΓΟΡΩΝ	74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

.....	78
4.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	78
4.2 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	81
4.3 ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	84
4.4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	86
4.5 EFG EUROBANK – ERGASIAS.....	88
4.6 ALPHA BANK.....	91
4.6.1. ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΡΙΕΤΙΑΣ ΤΗΣ ALPHA BANK: ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99

ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ-ΠΙΝΑΚΩΝ

- Πίνακας 1: Αριθμός εταιριών που πραγματοποίησαν ΑΞΕ στη Ρουμανία
..... 38
- Πίνακας 2: Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία ανά χώρα..... 40
- Διάγραμμα 1: Βασικά Κίνητρα για ΑΞΕ στα Βαλκάνια..... 44
- Γράφημα 1: Πληθωρισμός και ΑΕΠ, 2006..... 46
- Γράφημα 2: Τα πιο σημαντικά εμπόδια για ΑΞΕ στα Βαλκάνια..... 47
- Γράφημα 3: Ποσοστό Κεφαλαίων Τραπεζικού Συστήματος που
Ελέγχονται από Ξένες Τράπεζες, 2005..... 58
- Γράφημα 4: Επιτόκια Χορηγήσεων και Καταθέσεων, 2005..... 70
- Πίνακας 3: Οικονομικά Μεγέθη της PIRAEUS BANK ROMANIA 84

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε ταχέως αναπτυσσόμενες αγορές, όπως αυτές των Βαλκανίων, οι ευκαιρίες μετακυλίνουνται, μέσω της δικτύωσης και των ευκαιριών που αυτή καθιστά εφικτές, από το ένα πεδίο στο άλλο. Πριν από δέκα χρόνια οι ελληνικές τράπεζες εισήλθαν στα Βαλκάνια με κύριο κίνητρο την εξυπηρέτηση της ελληνικής εταιρικής τους πελατείας με τη μορφή ενός καταστήματος ανά χώρα ή με την ανάπτυξη μικρών τραπεζικών δικτύων. Η εξοικείωση που τους προσέφερε αυτή η αρχική ανάπτυξη τους επέτρεψε όμως να υλοποιήσουν, σε μετέπειτα στάδιο, μια στρατηγική ανεξάρτητη της ελληνικής εταιρικής πελατείας τους, αυτήν της εξαγοράς μεγάλων εγχώριων τραπεζών και την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών στα εγχώρια νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Αυτή η στρατηγική όμως θα καταλήξει πάλι εις όφελος της ελληνικής τους πελατείας. Το γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες είναι πια στην κορυφή της επιχειρηματικής ιεραρχίας των βαλκανικών χωρών δεν μπορεί παρά να βελτιώσει ανάλογα την πρόσβαση και την αντίληψη των ελληνικών επιχειρήσεων στο ίδιο περιβάλλον – άρα και την ικανότητα τους να αδράξουν τις ευκαιρίες του μέλλοντος στην περιοχή.

Τα τελευταία χρόνια, η εγχώρια χρηματοπιστωτική αγορά πρωταγωνίστησε στις μεγάλες αλλαγές που υπαγορεύθηκαν από την απελευθέρωση των αγορών, την ευρωπαϊκή ενοποίηση, την όξυνση του ανταγωνισμού, την τεχνολογική επανάσταση. Το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν οι ελληνικές τράπεζες και η εισαγωγή του ευρώ, επέβαλαν μια σειρά κινήσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα με γνώμονα την ισχυροποίηση των ελληνικών τραπεζών που αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο, είτε του δραστικού περιορισμού είτε του «αφανισμού» από τους μεγάλους ισχυρούς της

Ευρώπης. Σήμερα που το ευρώ είναι πια μια πραγματικότητα, τίθεται το ερώτημα πόσο ισχυρές, και πόσο προετοιμασμένες είναι οι ελληνικές τράπεζες να ανταποκριθούν στις νέες ανελαστικές πλέον απαιτήσεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται αναφορά στη σχέση της Ελλάδας με τις χώρες των Βαλκανίων, καθώς και στις τραπεζικές προοπτικές που παρουσιάζονται για εκμετάλλευση της ευρύτερης περιοχής. Περιγράφεται αναλυτικά η χώρα της Ρουμανίας και τα πλεονεκτήματα αυτής για εισροή ΑΞΕ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνονται ο ορισμός των ΑΞΕ, οι λόγοι επενδύσεων στη Ρουμανία καθώς και τα μειονεκτήματα της Ρουμανικής αγοράς.

Στο τρίτο κεφάλαιο διεξάγεται μια εκτενής έρευνα της ελληνικής επιχειρηματικότητας στα Βαλκάνια, αναφέρονται οι λόγοι και τα εμπόδια για ΑΞΕ στα Βαλκάνια, με ιδιαίτερη αναφορά στην εκεί επέκταση των ελληνικών τραπεζών.

Εν συνεχεία, το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στην παρουσία των ελληνικών τραπεζών στη χώρα της Ρουμανίας, με εκτενή αναφορά σε κάθε μία από τις έξι μεγαλύτερες τράπεζες.

Τέλος, τα βασικά συμπεράσματα της εργασίας παρουσιάζονται στην τελευταία ενότητα, όπου επισημαίνεται η θετική οικονομική σχέση μεταξύ Ελλάδας και Ρουμανίας, καθώς η Ρουμανία παρουσιάζει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα για τους Έλληνες επιχειρηματίες αλλά και για τους έξι τραπεζικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται εκεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

1.1 ΕΛΛΑΔΑ & ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Τη δεκαετία του 1990 οι χώρες της Βαλκανίων γενικά υστερούσαν ως προς τις οικονομικές επιδόσεις τους έναντι των οκτώ (8) χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004. Στα Δυτικά Βαλκάνια, αυτό οφειλόταν στις πολεμικές συγκρούσεις και την πολιτική αστάθεια που συνόδευσαν τη διάλυση της Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας. Στις άλλες χώρες των Βαλκανίων οφειλόταν στις ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες κατά την αρχική φάση της μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, αλλά και στον βραδύ ρυθμό εφαρμογής των αναγκαίων μέτρων πολιτικής για τη μακροοικονομική σταθεροποίηση και την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Όμως, με την εδραίωση της πολιτικής σταθερότητας και την ένταση των προσπαθειών στον τομέα της οικονομικής πολιτικής, οι οικονομικές επιδόσεις των περισσότερων Βαλκανικών χωρών βελτιώθηκαν σημαντικά από τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Ο ρυθμός ανάπτυξης έχει επιταχυνθεί, ο πληθωρισμός έχει μειωθεί, ενώ έχει υπάρξει σημαντική πρόοδος ως προς τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και τη δημοσιονομική εξυγίανση. Αξίζει να σημειωθεί ότι η προοπτική τελικής ένταξης στην ΕΕ (ρητά ή έμμεσα αναγνωρισμένη) έχει λειτουργήσει ως καταλύτης για την υιοθέτηση πολιτικών μακροοικονομικής σταθεροποίησης και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις χώρες αυτές.

Οι χώρες των Βαλκανίων ασφαλώς εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις οικονομικής πολιτικής. Από τη σκοπιά της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ευρωσυστήματος, σημαντικά προβλήματα είναι εκείνα που συνδέονται με την ισχυρή εγχώρια ζήτηση και εκδηλώνονται με πληθωριστικές πιέσεις και διευρυνόμενα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Στις χώρες με ανεξάρτητη νομισματική πολιτική (στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η Βουλγαρία, που εφαρμόζει καθεστώς "επιτροπής συναλλάγματος"-currency board), οι προσπάθειες για μια πιο περιοριστική πολιτική (μέσω αύξησης των επιτοκίων) συχνά δεν έχουν αποδώσει, καθώς ενθαρρύνουν την περαιτέρω εισροή κεφαλαίων, ενώ η αποθάρρυνση των εισροών κεφαλαίου μέσω πραγματικής ανατίμησης των νομισμάτων εγκυμονεί κινδύνους για το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και τη χρηματοοικονομική σταθερότητα των χωρών αυτών.

Στην ελληνική οικονομία, οι ικανοποιητικές μακροοικονομικές επιδόσεις κατά την περίοδο 1994-2006 (που είναι περίοδος συνεχούς ανάπτυξης) έχουν συμβάλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Παραμένουν όμως σημαντικά προβλήματα. Οι δημοσιονομικές ανισορροπίες είναι ακόμη μεγάλες παρά τη σημαντική μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης τα δύο τελευταία χρόνια, ο ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος είναι αισθητά υψηλότερος από ό,τι κατά μέσον όρο στη ζώνη του ευρώ και έχει επιταχυνθεί εφέτος, ενώ μένουν ακόμη πολλά να γίνουν για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας παρά την αξιόλογη πρόοδο που έχει επιτελεστεί. Οι μακροοικονομικές ανισορροπίες που αντανακλώνται στην εμμονή του πληθωρισμού σε επίπεδα σημαντικά υψηλότερα από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα της ζώνης του ευρώ και στο υψηλό έλλειμμα

του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών είναι δυνατόν να υπονομεύσουν τις αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας, αν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα.

Η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης σε μόνιμη βάση θα απαιτήσει διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας ώστε η μελλοντική της ανάπτυξη να στηρίζεται στις εξαγωγές και τις επιχειρηματικές επενδύσεις και να αυξηθεί η διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα. Η αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των διαρθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας είναι ιδιαίτερα επείγουσα και επιτακτική: Πρώτον, επειδή η παγκοσμιοποίηση συνεπάγεται όχι μόνο νέες ευκαιρίες αλλά και ένταση του ανταγωνισμού. Δεύτερον, επειδή η προβλεπόμενη γήρανση του πληθυσμού, αν δεν αντιμετωπιστεί εγκαίρως, θα επιβαρύνει σοβαρά τα δημόσια οικονομικά και θα έχει αρνητικές συνέπειες για το παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας.

Μια πλευρά της παγκοσμιοποίησης είναι και η διεύρυνση της ΕΕ, η οποία για την Ελλάδα συνεπάγεται αφενός αυξημένο ανταγωνισμό στην εγχώρια και στις εξωτερικές αγορές από χώρες που παράγουν με χαμηλό κόστος και αφετέρου ραγδαία αναπτυσσόμενες εξωτερικές αγορές στις οποίες μπορούν να κατακτήσουν θέσεις οι ελληνικές επιχειρήσεις. Η μέχρι τώρα εμπειρία είναι σαφώς θετική, όπως φαίνεται από τη σημαντική αύξηση του εμπορίου της Ελλάδος με τις χώρες των Βαλκανίων την τελευταία δεκαετία. Ταυτόχρονα, έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές άμεσες επενδύσεις στις χώρες αυτές από ελληνικές επιχειρήσεις που επιδιώκουν να ενισχύσουν την ανταγωνιστική θέση και τις προοπτικές τους στην ευρωπαϊκή αγορά.

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα επί σειρά ετών παρουσιάζει θετική πορεία, ιδίως μετά την ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της λειτουργίας του στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και την ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ το 2001. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σε μεγάλη υποχώρηση των επιτοκίων και στη μείωση του συναλλαγματικού κινδύνου, ενώ συνέβαλαν στην εδραίωση ενός πιο σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Θετική επίδραση στην τραπεζική δραστηριότητα, ιδίως στη πιστωτική επέκταση, άσκησαν επίσης η επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και η αυξημένη ρευστότητα των τραπεζών λόγω της σημαντικής μείωσης των υποχρεωτικών καταθέσεων τους στην Τράπεζα της Ελλάδος. Η αποτελεσματικότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικού συστήματος ενισχύθηκαν από διαρθρωτικές μεταβολές. Σ' αυτές περιλαμβάνονται οι εξαγορές και συγχωνεύσεις τραπεζών, οι ιδιωτικοποιήσεις κρατικών τραπεζών και, πιο πρόσφατα, η επέκταση των εργασιών των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό, κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης.

Επιπλέον, η πρόοδος της τεχνολογίας της πληροφορικής επέτρεψε την προσφορά νέων προϊόντων, τον περιορισμό του λειτουργικού κόστους και την ανάπτυξη νέων μεθόδων διαχείρισης κινδύνων, συμβάλλοντας έτσι στον εκσυγχρονισμό και στην ενίσχυση της οικονομικής θέσης του πιστωτικού συστήματος. Σύμφωνα με την αξιολόγηση που κάνει η Τράπεζα της Ελλάδος, η έκθεση των ελληνικών τραπεζών στον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, ενώ η αποδοτικότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών παρέχουν ικανοποιητικό περιθώριο για τη διασφάλιση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Δοθέντος του μικρού μεγέθους της εγχώριας αγοράς και της αναμενόμενης έντασης του ανταγωνισμού, η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό τις επιτρέπει να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης που παρέχουν οι αγορές αυτές, να διαφοροποιήσουν τις πηγές εσόδων, αλλά και να αυξήσουν το μέγεθός τους, το οποίο παραμένει σχετικά μικρό συγκρινόμενο με το μέσο μέγεθος των τραπεζών στις χώρες της ΕΕ. Η επέκταση των δραστηριοτήτων των ελληνικών τραπεζών έχει συμβάλει ήδη στη βελτίωση των αποτελεσμάτων τους. Τα ακαθάριστα έσοδα από τις δραστηριότητες στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης ως ποσοστό των συνολικών εσόδων προσέγγισαν το 10% το 2005. Αντίστοιχα, έχουν αυξηθεί ταχύως και τα κέρδη προ φόρων από τις δραστηριότητες αυτές. Πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών και του τραπεζικού τομέα γενικότερα στις χώρες αυτές, καθώς ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα ως ποσοστό το ΑΕΠ παραμένει σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι στη Ελλάδα και τη ζώνη του ευρώ.

1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Η οικονομία της Ρουμανίας έχει πλέον μπει στη φάση του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης μέσα σε ένα σταθερό νομισματοπιστωτικό περιβάλλον που ωφελήθηκε από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2007.

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γειτονική με στρατηγική θέση στα Βαλκάνια που οι δυνατότητες της οικονομίας της την καθιστούν σήμερα ένα σημαντικό εταίρο στο πλέγμα των διεθνών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων.

Μετά την πτώση της εποχής Τσαουσέσκου το 1989 κατά την οποία είχε παρατηρηθεί δραστική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, όλες

οι μετέπειτα κυβερνήσεις της Ρουμανίας έκαναν συνεχώς σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της φιλελευθεροποίησης της οικονομίας της χώρας. Ανέλαβαν δράση και προσπάθησαν να εξαλείψουν τις μεγάλες οικονομικές ανισότητες που είχαν δημιουργηθεί καθώς και τις μακροχρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες, σύμφωνα και με τις υποδείξεις των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών και κυρίως του ΔΝΤ. Ιδιαίτερα από το 2000 και μετά παρατηρείται μία συνεχή σημαντική οικονομική ανάπτυξη. Το 2004 υπήρξε το τέταρτο συνεχές έτος οικονομικής ανάπτυξης.

Μεταξύ των θετικών αποτελεσμάτων συγκαταλέγονται : ¹

1. Η αύξηση του Α.Ε.Π.

Σύμφωνα με προσωρινές εκτιμήσεις ο ρυθμός ανάπτυξης υπήρξε ο μεγαλύτερος των τελευταίων 15 ετών και ανήλθε σε 8,3% το 2004. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αύξηση του ΑΕΠ (56,1 δισ. EUR) υπερέβη κατά πολύ τις εκτιμήσεις έγκυρων οικονομικών αναλυτών (η Economist Intelligence Unit εκτιμούσε οικονομική ανάπτυξη 4,5% και το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Μελετών της Βιέννης WIEW 4,2%). Τα αποτελέσματα αυτά οφείλονται στον τριπλασιασμό έναντι του 2003 της αγροτικής παραγωγής και στην κατασκευαστική δραστηριότητα, τους τομείς στους οποίους παράγεται το 46,6% του ΑΕΠ. Για το 2005 και τα επόμενα τρία έτη αναμένεται ρυθμός ετήσιας οικονομικής ανάπτυξης 6,5-7%.

2. Ο πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία κυμάνθηκε στο 9,3% για το σύνολο του 2004 (1997: 154,8%). Σημαντική στον περιορισμό του

πληθωρισμού ήταν η συνεισφορά της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της κεντρικής τράπεζας (Banca Nationala Romana), η οποία διατήρησε τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα. Κατά το δεύτερο εξάμηνο το διατραπεζικό επιτόκιο μειώθηκε από 21,25% σε 17%. Την ίδια περίοδο σημαντικά ποσά εισήλθαν στη ρουμανική οικονομία από αλλοδαπούς επενδυτές και Ρουμάνους εργαζόμενους στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, ο ρυθμός πτώσης του πληθωρισμού για τα επόμενα έτη θα συνεχιστεί, έτσι ώστε το μέγεθός του να συρρικνωθεί σε 7% το 2005 και στο 3% μεταξύ 2007-2009.

3. Η ανεργία

Σημείωσε πτώση και περιορίστηκε στο 6,2% του ενεργού πληθυσμού το 2004

4. Η αύξηση των συνολικών ξένων επενδύσεων κατά 13% στη τελευταία τριετία με σημαντική συμμετοχή στην αύξηση του ΑΕΠ. Οι ξένες επενδύσεις κατευθύνθηκαν κυρίως προς το τριτογενή τομέα σε ποσοστό 76,9%

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το 2004, οι ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία έφθασαν τα 3,4 δις. Ευρώ. Για το 2005 εκτιμάται ότι οι ξένες επενδύσεις θα κυμανθούν μεταξύ 2,3-3 δις ευρώ που θα προέλθουν κυρίως από τη πώληση του κρατικού ταμειυτηρίου και εταιρειών από τον τομέα ενέργεια.

5. Το εξωτερικό χρέος της χώρας για το 2004 διαμορφώθηκε στο 31,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ (18 δις. ΕΥΡΩ), ήτοι πολύ χαμηλότερο σε σύγκριση με πολλές άλλες χώρες της Ε.Ε. Για το 2005 αναμένεται ελαφρά αύξηση του εξωτερικού χρέους σε 31,5% το 2005 και 32,2% το 2008.

6. Μείωση του ποσοστού παραοικονομίας επί του ΑΕΠ σε 25% από 40% που ήταν στο 2000.

7. Τα τραπεζικά επιτόκια παρέμβασης από τη κεντρική τράπεζα μειώθηκαν σε 17%

8. Καθιερώθηκε από 1.1.2005 ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% για τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών επιχειρήσεων

Μεταξύ των αρνητικών αποτελεσμάτων σημειώνονται:

- Το υψηλό επίπεδο του πληθωρισμού (9,3%)
- Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που σε κάθε περίπτωση περιορίστηκε στο 5,84% στο 2004 ενώ για το 2005 προβλέπεται να περιορισθεί ακόμη περισσότερο στο 5,58%
- Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου που σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα επίσημα στοιχεία για το έτος 2004 σημείωσε αύξηση κατά 44%, από 6,3 δισ. USD το 2003 σε 9,1 δισ. USD το 2004 . Συγκεκριμένα ο όγκος του ρουμανικού εξωτερικού εμπορίου σημείωσε άνοδο κατά 35%, από 41,6 δισ USD το 2003 σε 56 δισ. USD το 2004. Οι εισαγωγές σημείωσαν αύξηση κατά 36% από 24 δισ. το 2003 σε 32,66 δισ USD το 2004 και οι εξαγωγές αύξηση κατά 33% από 17,6δισ USD σε 23,5 δισ. USD.
- Η μικρή πρόοδος των διαφόρων διαρθρωτικών αλλαγών,
- Τέλος το επίπεδο ζωής του Ρουμάνου καταναλωτή, παρουσίασε επιδείνωση τα τελευταία χρόνια. Αυτό οφείλεται στις χαμηλές αυξήσεις των μισθών οι οποίες δεν μπορούν να καλύψουν το συνεχώς αυξανόμενο

κόστος ζωής στη Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Το ακαθάριστο κατά κεφαλήν εισόδημα του Ρουμάνου ανέρχεται σε 2.024 δολ. γεγονός που κατατάσσει την Ρουμανία μία θέση πριν από την Αλβανία και πολύ μακριά από χώρες όπως η Πολωνία, η Ουγγαρία και η Τσεχία.

1.3 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Η Ρουμανία έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με την Βουλγαρία τον Ιανουάριο του 2007. Η οικονομική ανάπτυξη στη Ρουμανία αποδυναμώθηκε το 2005, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,1% (από 8,4% το 2004) εξαιτίας της ασθενούς ανάπτυξης της βιομηχανικής παραγωγής, της μείωσης του ρυθμού αύξησης των εξαγωγών και της ενίσχυσης του ρυθμού αύξησης των εισαγωγών εξαιτίας της ανατίμησης του Λέι. Το 2006 η οικονομική δραστηριότητα ανέκτησε μερικώς τη δυναμική της (7%), ενισχυμένη τόσο από την ισχυρή ιδιωτική κατανάλωση όσο και από τη σημαντική επενδυτική δραστηριότητα, την οποία τροφοδότησαν οι σημαντικές εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων.

Το 2006, η ροή νέων ξένων άμεσων επενδύσεων υπολογίζεται στο 7,5% του ΑΕΠ και κάλυψαν περίπου το 75% του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών. Το 2007–2008 αναμένεται μείωση των εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις.

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού στην Ρουμανία συνεχίζεται. Το 2006, ο πληθωρισμός παρέμεινε πάνω από το 6,5%, υψηλότερος από τον στόχο του 4–6%.

Όπως και σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, η ισχυρή εγχώρια ζήτηση είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ (2004: 8,4%, 2005:8,8%, 2006:10%). Αυτή η τάση είναι επίσης αποτέλεσμα των ασθενών εξαγωγών σε συνάρτηση με την αύξηση του κόστους ανά μονάδα εργασίας εξαιτίας της ανατίμησης του Λέι και της αύξησης στους μισθούς. Ωστόσο η πίεση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μετριάστηκε από τα μεταναστευτικά εμβάσματα και τις εισροές των ξένων άμεσων επενδύσεων.

Το 2006 ο κίνδυνος υπερθέρμανσης της οικονομίας από την ταχεία πιστωτική επέκταση υπαγόρευσε την εφαρμογή περιοριστικής νομισματικής πολιτικής, που μάλλον θα συνεχιστεί και το 2007.

Στον τραπεζικό τομέα το μόνο πιστωτικό ίδρυμα που απομένει να ιδιωτικοποιηθεί είναι η αποταμιευτική τράπεζα CEC, για την οποία είχε καταθέσει πρόσφατα πρόταση εξαγοράς η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (η Εθνική Τράπεζα προσέφερε €560 εκατ. για το 69,9% του μετοχικού κεφαλαίου). Η ρουμανική κυβέρνηση αποφάσισε να διακόψει την διαδικασία πώλησης της CEC με σκοπό την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της τράπεζας πριν προχωρήσει στην πώλησής της στο μέλλον.

Η διαμεσολάβηση του χρηματοοικονομικού τομέα στη Ρουμανία είναι χαμηλότερη σε σύγκριση με τις χώρες της ευρύτερης περιοχής της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Ε.Ε., γεγονός που υποδηλώνει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης στο μέλλον. Το 2005, οι χορηγήσεις στα νοικοκυριά ως ποσοστό του ΑΕΠ ανέρχονταν στο 7% σε σύγκριση με 38% στην Ελλάδα και 53% στην Ευρωζώνη.

Η πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα στη Ρουμανία είναι ισχυρή (43% το 2004, 56% το 2005, 54% τον Ιούνιο 2006, σε όρους ευρώ), γεγονός που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στη βαθμιαία μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων από 36% το 2002, σε 15,5% το 2005. Το μεγαλύτερο μέρος των χορηγήσεων προς τον ιδιωτικό τομέα αντιπροσωπεύουν τα δάνεια προς επιχειρήσεις (64% το 2005).

Το 2005 τα δάνεια προς νοικοκυριά παρουσίασαν ρυθμό αύξησης 94% και τα δάνεια προς επιχειρήσεις ρυθμό αύξησης 41% (σε όρους ευρώ). Τα στεγαστικά δάνεια αποτελούν μόλις το 25% περίπου των δανείων προς νοικοκυριά. Στις χώρες της Ε.Ε. τα στεγαστικά δάνεια αποτελούν το 70% του συνολικού δανεισμού των νοικοκυριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ξένη Άμεση Επένδυση (FDI), οι καθοριστικοί παράγοντές της, και τα αποτελέσματά της έχουν μελετηθεί εκτενώς. Από καιρό έχει αναγνωριστεί ότι τα οφέλη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων για τη χώρα υποδοχής μπορούν να είναι σημαντικά, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας στις εγχώριες εταιρίες και το εργατικό δυναμικό, της προώθησης του ανταγωνισμού και της βελτιωμένης πρόσβαση για τις εξαγωγές στο εξωτερικό, ειδικότερα στην χώρα - πηγή. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι ροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων δε δημιουργούν χρέος, αποτελεί μια συνιστώμενη μέθοδος χρηματοδότησης εξωτερικών ελλειμμάτων τρέχοντος απολογισμού, ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου αυτά τα ελλείμματα μπορούν να είναι μεγάλα και συνεχή.

Η περίπτωση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική στις οικονομίες μετάβασης. Η ανάγκη για εκτενή επιχειρηματική αναδόμηση και εκσυγχρονισμό, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμένους εσωτερικούς πόρους, δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου τα πιθανά οφέλη της ΑΞΕ είναι ιδιαίτερα πολύτιμα. Επίσης, οι οικονομίες μετάβασης λειτουργούν με τέτοιο τρόπο ώστε να ωφεληθούν από την τεχνολογία και τη μεταφορά γνώσης που συνδέονται με τις ΑΞΕ: είναι σχετικά αναπτυγμένες και κατέχουν ένα ιδιαίτερα εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό.

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) είναι στενά συνδεδεμένες με την έννοια των Διεθνών Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα αποτελούν μέρος των Διεθνών Επενδύσεων.

2.1.1 Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες

Ιστορικά, οι διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες είχαν αρχικά τη μορφή των εισαγωγών και εξαγωγών. Παρ' όλα αυτά, στη σημερινή διεθνή πολυπλοκότητα του παγκοσμίου εμπορίου, πολυάριθμες άλλες μορφές διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελούν πλέον πραγματικότητα.

1. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Εξαγωγή είναι η πώληση (για χρήση ή επεξεργασία) σε κάποια χώρα, προϊόντων παραχθέντων από μία άλλη. Εισαγωγή είναι η αγορά (για χρήση ή επεξεργασία) από μια χώρα, προϊόντων που έχουν παραχθεί από κάποια άλλη. Οι δραστηριότητες των εισαγωγών- εξαγωγών διακρίνονται σε δύο κατηγορίες; Τις εισαγωγές-εξαγωγές προϊόντων- αγαθών και στις εισαγωγές- εξαγωγές υπηρεσιών.

2. Διεθνείς Επενδύσεις

Η δεύτερη μορφή διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι οι διεθνείς επενδύσεις- επενδύσιμα κεφάλαια από κατοίκους μιας χώρας προς κατοίκους κάποιας άλλης. Αυτού του είδους οι επενδύσεις χωρίζονται στις εξής δύο κατηγορίες; Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου.

Οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις είναι οι διεθνείς ροές κεφαλαίου, με τις οποίες μια επιχείρηση σε μια χώρα δημιουργεί ή επεκτείνει μια θυγατρική της σε μια άλλη χώρα. Το διακριτικό γνώρισμα της ξένης άμεσης επένδυσης είναι πως δεν σημαίνει μόνο μια μεταβίβαση πόρων , αλλά και την απόκτηση του ελέγχου.

Δηλαδή, η θυγατρική δεν έχει μόνο μια χρηματική υποχρέωση στη μητρική εταιρεία, αλλά αποτελεί τμήμα της ίδιας οργανωτικής δομής.

Οι επενδύσεις Χαρτοφυλακίου είναι οι αγορές ξένων οικονομικών περιουσιακών στοιχείων(ομόλογα, καταθέσεις, μετοχές) για λόγους πέραν του ελέγχου.

2.2 Ανάλυση της Μορφής των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Κάθετη ολοκλήρωση σημαίνει ότι μια επιχείρηση διαχειρίζεται όλα τα στάδια παραγωγής ενός προϊόντος μέχρι την τελική του διανομή. Το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα καθετοποιημένων επιχειρήσεων είναι οι πετρελαϊκές που διαθέτουν από τις πετρελαιοπηγές ως και τα πρατήρια διανομής.

Οριζόντια ολοκλήρωση σημαίνει ότι μια επιχείρηση έχει παρεμφερείς δραστηριότητες σε διαφορετικές χώρες όπως για παράδειγμα η ΔΕΛΤΑ που παράγει γαλακτοκομικά προϊόντα σε διάφορες Βαλκανικές χώρες και στην Ελλάδα..

2.3 Οι Βασικοί Τύποι των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ²

Αν συνδυάσουμε τις έννοιες της κάθετης και οριζόντιας ολοκλήρωσης καθώς και της διαφοροποίησης στην παραγωγή, που χαρακτηρίζει πολλές μεγάλες ΠΕ (κυρίως στην δεκαετία του 1990), τότε μπορούμε να προσδιορίσουμε 4 βασικούς τύπους ΑΞΕ:

1. ΑΞΕ προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking)
2. ΑΞΕ προς αναζήτηση αγορών (market seeking)
3. ΑΞΕ προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking)

4. ΑΞΕ προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking)

1. Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking)

Υπάρχουν επιχειρήσεις που προβαίνουν σε ΑΞΕ προκειμένου να αποκτήσουν συγκεκριμένους πλουτοπαραγωγικούς πόρους σε χαμηλότερο κόστος από ότι στην χώρα προέλευσης.

Υπάρχουν 3 κύριοι τύποι πλουτοπαραγωγικών πόρων:

α) φυσικοί πόροι

Σε αυτούς περιλαμβάνονται μεταλλεύματα, όπως πετρέλαιο, χαλκός, βωξίτης και αγροτικά προϊόντα όπως ζάχαρη, μπανάνες, καφές, τσάι. Γίνεται αντιληπτό πως αυτού του τύπου οι ΑΞΕ συνδέονται αποκλειστικά με τη χώρα υποδοχής και απαιτούν υψηλές επενδύσεις σε υποδομή. Οι πετρελαϊκές ΠΕ ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία των ΑΞΕ, όπως η Shell, η Mobil ή μεταλλευτικές όπως η Ιαπωνική Nippon Steel Corporation και η Γαλλική Pechiney SA.

β) φθηνό ανειδίκευτο ή μερικά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό

Πολυεθνικές Επιχειρήσεις που προέρχονται από ανεπτυγμένες χώρες, όπου το εργατικό κόστος (μισθοί) είναι υψηλό αναζητούν φθηνό εργατικό δυναμικό στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το Μεξικό και η Κίνα αποτελούν χώρες υποδοχής που προσφέρουν φθηνό εργατικό δυναμικό.

γ) τεχνολογικές και διαχειριστικές ικανότητες

Στην κατηγορία αυτή των ΑΞΕ θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε και επιχειρήσεις που ανήκουν στο τομέα των υπηρεσιών, όπως τουρισμός, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, ιατρικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες γιατί έχουν χαρακτήρα που συνδέεται σχεδόν αποκλειστικά με τη χώρα υποδοχής. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως η έννοια του πλουτοπαραγωγικού πόρου είναι ευρεία!

2.Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αγορών (market seeking)

Ο στόχος αυτών των ΑΞΕ είναι η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για την αγορά της χώρας υποδοχής ή/και γειτονικών αγορών. Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε 4 κίνητρα που ωθούν τις επιχειρήσεις για ΑΞΕ τέτοιου είδους.

α) Γιατί έχουν εγκατασταθεί στην αγορά στόχο πελάτες ή προμηθευτές της επιχείρησης. Για παράδειγμα, μια τράπεζα θα εγκατασταθεί στις αγορές που βρίσκονται οι πελάτες της. Επίσης, πολλές Ιαπωνικές επιχειρήσεις ανταλλακτικών ακολούθησαν τις Ιαπωνικές αυτοκινητοβιομηχανίες στην επέκτασή τους στην Ευρώπη και ΗΠΑ.

β) Πολλά προϊόντα χρειάζονται προσαρμογή στα εγχώρια καταναλωτικά πρότυπα ή συνθήκες παραγωγής. Τέτοια προϊόντα περιλαμβάνουν τα τρόφιμα και ποτά ή υπηρεσίες όπως η διαφήμιση.

γ) Η εξυπηρέτηση μιας αγοράς με ΑΞΕ μπορεί να είναι πιο συμφέρουσα από άποψη κόστους. Αγορές που οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικές και βρίσκονται σε απόσταση από τη χώρα προέλευσης θα προτιμήσουν να τις εξυπηρετήσουν μέσω ΑΞΕ παρά με κάποιον άλλο τρόπο, όπως το εμπόριο.

δ) Έχουμε επανειλημμένως μιλήσει για τη δύναμη του ανταγωνισμού.

Πολλές επιχειρήσεις λοιπόν θα οδηγηθούν σε ΑΞΕ προκειμένου να βρίσκονται σε αγορές που βρίσκονται και οι ανταγωνιστές τους. Χαρακτηριστική είναι η αγορά των ΗΠΑ που εξ' αιτίας του μεγέθους της, αλλά και γιατί η ίδια αποτελεί χώρα προέλευσης πολλών ΠΕ έχει κινητοποιήσει σχεδόν όλες τις ΠΕ, να έχουν παρουσία εκεί. Μέσω αυτών των ΑΞΕ ευνοείται η οριζόντια ολοκλήρωση της παραγωγής. Ενδεικτικά αναφέρουμε την Ελληνική τσιμεντοβιομηχανία ΤΙΤΑΝ και την φαρμακοβιομηχανία LAVIPHARM που εξαγόρασαν παραγωγικές μονάδες στις ΗΠΑ προκειμένου να δραστηριοποιηθούν σε μια από τις δυναμικότερες αγορές του κόσμου.

3. Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking)

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις αφού έχουν κατοχυρώσει τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και τις αγορές που αναζητούν, επιδιώκουν να οργανώσουν όλες αυτές τις δραστηριότητες προκειμένου ο πολυεθνικός όμιλος να κάνει την καλύτερη δυνατή χρήση των πλουτοπαραγωγικών πηγών του.

4. Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων η ικανοτήτων (strategic asset seeking)

Αυτός ο τύπος ΑΞΕ περιλαμβάνει Πολυεθνικές Επιχειρήσεις που στοχεύουν στη διατήρηση και βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας τους με την εξαγορά των πλουτοπαραγωγικών πόρων άλλων επιχειρήσεων. Τέτοιου είδους ΑΞΕ συναντούμε κυρίως σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας.

2.4 ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

2.4.1.ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, οι περισσότερες ξένες επενδύσεις στην Κεντρική Ευρώπη το 2004 είχε σαν κύριους αποδέκτες την Πολωνία, την Τσεχία, την Ουγγαρία, την Κροατία, την Ρωσία, ενώ η Ρουμανία βρίσκεται στο δεύτερο κύμα χωρών προσέλκυσης επενδύσεων. Συγκριτικά με άλλες βαλκανικές χώρες βρίσκεται σε καλύτερη θέση, παρουσιάζοντας υψηλούς αριθμούς αύξησης επενδυτικών εισροών άνω του 1 δις \$, με μεγαλύτερα περιθώρια αύξησης επενδύσεων.

Η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνίες για την προστασία των επενδύσεων με 92 χώρες και συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας με 40 περίπου χώρες.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Μητρώου Εμπορικών Εταιρειών, το σύνολο των ξένων επενδύσεων στην Ρουμανία τα τελευταία δώδεκα έτη ξεπέρασε τα 10 δις € και επενδύθηκε από 105 χιλ επιχειρήσεις. Οι μεγαλύτεροι ξένοι επενδυτές σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία είναι η Αυστρία, Ολλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία και οι ΗΠΑ. Η πλειονότητα των επενδύσεων κατευθύνθηκε προς βιομηχανικούς τομείς, δηλαδή προς τομείς αυτοκινητοβιομηχανίας, πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, real estate και υπηρεσίες.

Το μέγεθος των ξένων επενδύσεων, που πραγματοποιήθηκαν στην Ρουμανία υπολείπεται εκείνων των γειτονικών χωρών (Ουγγαρία, Τσεχία, Πολωνία), οι οποίες έχουν δημιουργήσει ένα εύκαμπτο νομικό καθεστώς υποστήριξης επενδύσεων. Η γραφειοκρατία, η έλλειψη ξεκάθαρα νομικού πλαισίου, η συνεχής αλλαγή νομοθεσίας, οι περιορισμοί στην ελευθερία κινήσεως

κεφαλαίων, αποτέλεσαν προβλήματα, που περιόρισαν την προσέλκυση μεγαλύτερων κεφαλαίων.

Παρόλα αυτά η καλύτερευση της Ρουμάνικης οικονομίας μετά την πάροδο της μεταβατικής αυτής περιόδου και οι προοπτικές, που ανοίγονται μετά την πλήρη ένταξη της στην Ε.Ε., αποτελούν αιτίες για αύξηση των επενδύσεων στο μέλλον.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το 2004, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία έφθασαν τα 3,4 δις €. Το 2005 κυμάνθηκαν μεταξύ 2,3-3 δις €. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη σαφή βελτίωση που παρατηρείται αναφορικά με τη δημοσιονομική και λογιστική πειθαρχία στη χώρα και τη συνεχή προσαρμογή της στα κοινοτικά δεδομένα.¹

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τις επενδυτικές δυνατότητες που παρουσιάζει σήμερα η Ρουμανία, ως σημαντική χώρα της Ανατολικής Ευρώπης από πλευράς εκτάσεως, πληθυσμού και επιχειρηματικών δυνατοτήτων, είναι χρήσιμο να εξετάσουμε το επενδυτικό καθεστώς της χώρας δηλαδή: τα γενικά επενδυτικά κίνητρα, τα ειδικά κίνητρα και τα κίνητρα διεθνών οικονομικών οργανισμών

2.4.2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ρουμανία επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για προσέλκυση ξένων επενδύσεων καθώς βασική επιδίωξή της είναι να αυξήσει τη συμμετοχή της στις παγκόσμιες εμπορικές ροές. Ως γνωστόν, τον Ιούλιο του 2001 ετέθη σε εφαρμογή ο νέος επενδυτικός νόμος (Ν. 332/2001), που παρά το γεγονός ότι δεν εισάγει πολλά κίνητρα, προσπαθεί να εγκαινιάσει μία περίοδο νομικής σταθερότητας. Στο άρθρο 1 αναφέρονται τα κίνητρα για επενδύσεις άνω του ενός εκατ. δολ. με

ιδιαίτερη βαρύτητα για την οικονομία. Οι ξένοι επενδυτές δύναται να εξάγουν το συνάλλαγμα, τις μετοχές και το ποσό της ρευστοποίησης της εταιρίας στο εξωτερικό. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ρουμανίας ως χώρας επιλογής μιας επένδυσης είναι:

- Είναι η δεύτερη χώρα σε σημασία της Ανατολικής Ευρώπης από πλευράς έκτασης πληθυσμού
- Διαθέτει πολλές πλουτοπαραγωγικές πηγές
- Κατά 60% είναι αυτάρκης στον τομέα ενέργειας
- Το χαμηλό εργατικό κόστος
- Η διάρθρωση του πληθυσμού αποτελείται στην πλειοψηφία από άτομα νέων ηλικιών όπως για παράδειγμα το 38% του πληθυσμού από άτομα ηλικίας 15-39 ετών
- Καθιερώθηκε από την 1-01-2005 ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% για τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών επιχειρήσεων
- Η εισαγωγή από την Ε.Ε. βιομηχανικών προϊόντων είναι άνευ δασμών
- Είναι ο φυσικός χώρος ανάπτυξης, επέκτασης και ενδυνάμωσης των επιχειρήσεων, όχι μόνο στην παραγωγή, αλλά στις υπηρεσίες και κανάλια διανομής
- Είναι μεγάλη αγορά αφού έχει 22,7 εκατ. κατοίκους
- Είναι ελεύθερος ο επαναπατρισμός κεφαλαίων και κερδών
- Είναι χώρα μέλος του ΝΑΤΟ και προσφάτως μέλος της Ε.Ε. με πολλές εισροές κοινοτικής χρηματοδότησης για επενδύσεις σε διάφορους τομείς

2.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ¹

Τα βασικότερα κίνητρα που αναφέρονται για επενδυτικά σχέδια και που για το λόγο αυτό προσελκύουν ελληνικές και ξένες επιχειρήσεις στη Ρουμανία κατατάσσονται σε:

➤ 2.5.1 Γενικά Κίνητρα

Οι επενδύσεις που γίνονται σύμφωνα με τον νόμο 332/2001, απολαμβάνουν τα εξής κίνητρα σε συνδυασμό με τον νέο φορολογικό κώδικα, που ετέθη σε εφαρμογή από 1/1/2004.

- Η χρήση της γρήγορης απόσβεσης
- Καθυστέρηση καταβολής ΦΠΑ σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία μετά από 30 μήνες από την συμπλήρωση της επένδυσης.
- Απαλλαγή από πληρωμή τελωνειακών δασμών για τεχνολογικό εξοπλισμό.
- Αφαίρεση του 20% της αξίας του επενδεδυμένου κεφαλαίου της εταιρείας από την φορολογία κερδών
- Την μεταβίβαση των ζημιών της επιχείρησης στα επόμενα 5 έτη.

➤ 2.5.2 Ειδικά Επενδυτικά Κίνητρα.

Εκτός από τα ανωτέρω γενικά κίνητρα επενδύσεων υπάρχουν και τα ειδικά κίνητρα επενδύσεων, τα οποία όμως θα πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα των πρόσφατων αλλαγών και μελλοντικών αλλαγών που πρόκειται να γίνουν.

Επίσης υπάρχουν κίνητρα φορολόγησης μικροεπιχειρήσεων – 1,5% επί του κύκλου εργασιών.

Το κυβερνητικό διάταγμα Νο 24/2001 για φορολογία ‘μικρο-επιχειρήσεων καθορίζει ότι το συνολικό ετήσιο εισόδημα φορολογείται στην πηγή μόνο με ποσοστό 1,5% επί του κύκλου εργασιών .

Για να απολαμβάνουν οι μικροεπιχειρήσεις το πλεονέκτημα αυτό θα πρέπει μέχρι την 31.12 του προηγούμενου έτους να τηρούν τις παρακάτω προσθετικές προϋποθέσεις:

- ✓ να αναπτύσσουν παραγωγικές δραστηριότητες, ή προσφοράς υπηρεσιών ή εμπορικές δραστηριότητες.
- ✓ να απασχολούν μέχρι 9 εργαζόμενους.
- ✓ τα εισοδήματα του κύκλου εργασιών να μην υπερβαίνουν τα 100.000 Ευρώ, και
- ✓ να είναι ιδιωτικές εταιρείες.

1. Κίνητρα σχετικά με τις ελεύθερες ζώνες (Νόμος 84/1992).

Οι ελεύθερες ζώνες βρίσκονται σε 7 ορισμένες περιοχές συνόρων της Ρουμανίας όπως: ‘Sulina’, ‘South Constantza’, ‘Basarabi’, ‘Galatsi’, ‘Giurgiu’, ‘Braila’ ‘Curtici’.

Τα κίνητρα, που προσφέρονται για τις ελεύθερες ζώνες είναι:

- Φοροαπαλλαγές από τα κέρδη της επιχείρησης,
- Φοροαπαλλαγές από τους φόρους καταναλώσεως,
- Απαλλαγή από τους τελωνειακούς δασμούς και του Φ.Π.Α. για την εισαγωγή πρώτων υλών και μηχανολογικού εξοπλισμού

Ως γνωστόν υπάρχει μία ορισμένη διάρκεια για τις ανωτέρω φοροαπαλλαγές, αφού και η διάρκεια της ελεύθερης ζώνης είναι για 50 έτη. Υπάρχει περίπτωση όμως τα κίνητρα αυτά να καταργηθούν λόγω της ένταξης της Ρουμανίας στην Ε.Ε. και τις δεσμεύσεις της στους Διεθνείς Οργανισμούς.

2. Κίνητρα ειδικών γεωγραφικών ζωνών (Επίγον Κυβ. Διάταγμα Νο 24/1998).

Υπάρχουν διάφορα κίνητρα, για την προσέλκυση επενδύσεων σε λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές (35 ζώνες), που έχουν ορισθεί στην Ρουμανία, και προσφέρουν ορισμένα κίνητρα όπως:

- απαλλαγή από την φορολογία κερδών επιχειρήσεων για το διάστημα διάρκειας του καθεστώτος της ειδικής γεωγραφικής ζώνης (disadvantaged zones).
- καθυστέρηση καταβολής του Φ.Π.Α., μη υπερβαίνοντας όμως το ένα έτος από την έναρξη της επένδυσης.

Όλα τα κίνητρα αυτά θα καταργηθούν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων της Ρουμανίας με την Ε.Ε. και τις δεσμεύσεις της στους Διεθνείς Οργανισμούς .

3. Κίνητρα βιομηχανικών πάρκων (νόμος 490/2002 και Κυβερνητικό Διάταγμα ν. 65/2001).

Τα βιομηχανικά πάρκα, δύνανται να δημιουργούνται στην Ρουμανία από οποιαδήποτε ιδιωτική πρωτοβουλία.

Τα κίνητρα, που χορηγούνται για το καθεστώς βιομηχανικών πάρκων είναι:

- ✓ εξαίρεση από πληρωμή ειδικών φόρων για μετατροπή της εκτάσεως από γεωργική σε έκταση βιομηχανικού Πάρκου.
- ✓ εξαίρεση του 20% της αξίας της επένδυσης από την φορολογία και των εξόδων για κατασκευές, μεταφορές και διανομή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας.
- ✓ μεταφορά των ζημιών και τον υπολογισμό από την φορολογία κερδών στα επόμενα 5 έτη.
- ✓ καθυστέρηση για πληρωμή του Φ.Π.Α. μέχρι την έναρξη δραστηριοτήτων για αγορά πρώτων υλών και εξοπλισμού του βιομηχανικού πάρκου.
- ✓ Απαλλαγή από τελωνειακούς δασμούς και ΦΠΑ για την εισαγωγή μηχανημάτων, εξοπλισμού, μεταφορικών μέσων και ότι σχετικού για μία επένδυση σε βιομηχανικό πάρκο.

4. Κίνητρα τεχνολογικών-επιστημονικών πάρκων .

Παράλληλα η Ρουμανική κυβέρνηση θέσπισε το Κυβ. Διάταγμα Νο 14/2002, που αφορά κίνητρα, που δίδονται από τις τοπικές Αρχές στις επιχειρήσεις, που εγκαθίστανται σε καθεστώς τεχνολογικού ή επιστημονικού πάρκου.

Τα κίνητρα κυρίως αφορούν:

- ✓ Φοροαπαλλαγές των τοπικών αρχών για τα πάγια κεφάλαια της εταιρείας,
- ✓ προγράμματα ανάπτυξης υποδομών, επενδύσεων και εξοπλισμού των τοπικών αρχών,
- ✓ μειωμένες τιμές ή μη καταβολή διαφόρων εξόδων από τον Διοικητή του βιομηχανικού πάρκου,
- ✓ επιδότηση μέχρι 25 χιλ. Ευρώ, ήτοι 30% της επένδυσης.

5. Κίνητρα για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (νόμος ν. 133/1999).

Ο νόμος ν. 133/1999 για την εγκατάσταση και ανάπτυξη ΜΜΕ δημιούργησε ένα καθεστώς για την ίδρυση και ανάπτυξη Μικροεπιχειρήσεων (μέχρι 9 εργαζομένους) μεσαίων επιχειρήσεων (10 –49 εργαζομένους) και μεγάλων επιχειρήσεων (50- 249 εργαζομένους).

Ο νόμος Ν. 133/1999 προβλέπει τα κατωτέρω κίνητρα:

- ✓ καθυστέρηση πληρωμής για τον Φ.Π.Α., σύμφωνα με τον νόμο, που να μη υπερβαίνει την περίοδο των 12 μηνών από την έναρξη της επένδυσης.
- ✓ την χρήση της ταχύτερης απόσβεσης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- ✓ απαλλαγή από τελωνειακούς δασμούς και ΦΠΑ για τις εισαγόμενες πρώτες ύλες.
- ✓ απαλλαγή από τελωνειακούς δασμούς και ΦΠΑ για τον εισαγόμενο εξοπλισμό και τεχνογνωσία.
- ✓ Μείωση της φορολογίας κατά 20% για τις ΜΜΕ.
- ✓ απαλλαγή από την φορολογία των κερδών των ΜΜΕ, που επανεπενδύονται.

2.5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το Υπουργείο Οικονομικών θέσπισε το νέο λογιστικό σύστημα στην Ρουμανία (διάταγμα 94/2001), που εναρμονίζει τους προηγούμενους κανόνες λογιστικών της Ρουμανίας με την 4^η οδηγία της Ε.Ε. και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (International financial reporting standard (IFRS), που η Ρουμανία εφάρμοσε από το 2006.

2.6 ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Εκτός από τα ανωτέρω κίνητρα υπάρχουν και άλλα κίνητρα τα οποία στη Ρουμανία οι επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων δύνανται να επικαλεσθούν, όπως:

1. Εθνικές χρηματοδοτήσεις της Ελλάδος μέσω του Ελληνικού Σχεδίου Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων
 2. Από τις ελληνικές τράπεζες στη Ρουμανία
- σημειώνουμε ότι στην Ρουμανία υπάρχουν σήμερα 6 Ελληνικές Τράπεζες, οι οποίες δύνανται να χρηματοδοτήσουν επενδυτικά σχέδια Ελληνικών επιχειρήσεων
3. Χρηματοδοτήσεις Διεθνών Οργανισμών

Η Ρουμανία λαμβάνει σημαντικές χρηματοδοτήσεις από Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς και μέσω προγραμμάτων της Ε.Ε.(προγράμματα Phare, Ispra, Sapard). Οι ελληνικές επιχειρήσεις λόγω προηγούμενης εμπειρίας, θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τα προγράμματα αυτά.

4. Από τα κοινοτικά προγράμματα

Τέλος εκτός των διεθνών χρηματοδοτικών προγραμμάτων, σημαντική πηγή χρηματοδότησης των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία αποτελούν τα Venture

Capital Ελληνικών Τραπεζών, ορισμένες από τις οποίες είναι ήδη εγκαταστημένες στη χώρα, όπως Danube Fund(Alpha Bank), Εμπορική Κεφαλαίου(Εμπορική Τράπεζα), Global Finance(Eurobank) και η ΕΤΕΒΑ του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας.

2.7 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η Ρουμανία αποτελεί την δεύτερη σε μέγεθος αγορά (22,7 εκατ. κάτοικοι) της Ανατολικής Ευρώπης μετά την Πολωνία. Μεταξύ των άλλων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης παρουσιάζει ιδιαίτερα πλεονεκτήματα για την Ελλάδα (κοινοί πολιτιστικοί, θρησκευτικοί και ιστορικοί θεσμοί) και έχει εξαιρετικές προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών. Παρατηρούνται όμως ορισμένα προβλήματα και ιδιομορφίες όπως:

- Αστάθεια νομοθετικού πλαισίου.
- Συχνές και απρόβλεπτες τροποποιήσεις κανονισμών.
- Μερική επικάλυψη νόμων και διαταγμάτων.
- Πλημμελής λειτουργία της δικαιοσύνης και χαλαρός έλεγχος των δραστηριοτήτων της αστυνομίας.
- Ασαφές νομοθετικό πλαίσιο επενδύσεων, μη χορήγηση ελκυστικών κινήτρων και διακριτική μεταχείριση συγκεκριμένων ρουμανικών εταιρειών με φωτογραφικές διατάξεις
- Προβλήματα οργάνωσης και λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων.

- Έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ διαφόρων υπηρεσιών.
- Καθυστερήσεις στον εκτελωνισμό των εισαγόμενων προϊόντων και ενίοτε δημιουργία προβλημάτων.
- Η μη εκτέλεση αποφάσεων των ρουμανικών δικαστηρίων σε περιπτώσεις δικάιωσης ελληνικών επιχειρήσεων.

2.8 ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η σωρευτική αξία των συνολικών ξένων επενδύσεων αυξήθηκε κατά 18,9% το 2006 έναντι του 2005, ανερχόμενη σε 15,3 δις.€, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Εμπορικού Μητρώου(ξένη συμμετοχή στο κεφάλαιο εγγεγραμμένων νομικών προσώπων). Σύμφωνα με την ίδια πηγή, από το 1991 μέχρι τα τέλη του 2005, οι συνολικές άμεσες επενδύσεις στη χώρα πλησιάζουν τα 13 δις.€. Σημειωτέον ότι το 2006 συστάθηκαν 12.823 νέες εταιρίες ξένων συμφερόντων.³

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα αναθεωρημένα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας για το 2006, οι σωρευτικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία φθάνουν στο τέλος του 2006 τα 30,89 δις.€ έναντι 21,88 δις.€ το 2005 και 15,04 δις.€ το 2004 (αύξηση κατά 9 δις.€, ή 41,1%).³

Παρόλα αυτά η βελτίωση της ρουμανικής οικονομίας μετά την πάροδο της μεταβατικής αυτής περιόδου και οι προοπτικές που διανοίγονται με την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., σε συνδυασμό με το μέγεθος της ρουμανικής αγοράς και το φθινό εργατικό δυναμικό, συνηγορούν στην αύξηση των επενδύσεων στο μέλλον. Ιδιαίτερα η αύξηση των επενδύσεων κατά το 2004 στηρίζεται και από τις

μεγάλες ιδιωτικοποιήσεις που αναμένονται στον τομέα ενέργειας και τον τραπεζικό χώρο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Εμπορικών επιχειρήσεων, οι άμεσες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ρουμανία κατά τα τελευταία χρόνια κυμάνθηκαν ως εξής:

Πίνακας 1: Αριθμός εταιριών που πραγματοποίησαν ΑΞΕ στη Ρουμανία

Έτος	Αριθμός εταιριών	Σύνολο κεφαλαίου σε εκ. δολ.	% επί του συνόλου
1991	5.541	920,25	8,80%
1992	11.978	540,29	5,2%
1993	10.581	430,01	4,1%
1994	11.050	906,81	8,7%
1995	3.313	281,26	2,7%
1996	3.522	528,28	5%
1997	5.153	364,38	3,5%
1998	8.652	703,84	6,7%
1999	7.203	930,56	8,9%
2000	8.533	856,08	8,2%
2001	6.683	1.157,00	11,1%
2002	6.630	1.106,00	10,6%
2003	7.914	1.250,00	12%
Σύνολο	97.203	10.365,80	100%

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι το ύψος των επενδύσεων στη Ρουμανία το 2003 αυξήθηκε κατά 13% έναντι του 2002. Η μη χορήγηση ελκυστικών επενδυτικών κινήτρων σε συνδυασμό με τη γενικότερη ασάφεια του νομοθετικού πλαισίου, την γραφειοκρατία και τον μεγάλο βαθμό διαφθοράς του κρατικού μηχανισμού αποτελούν τα κύρια αίτια για το χαμηλό ρυθμός αύξησης των επενδύσεων.

Επίσης φαίνεται ότι το μέγεθος των ξένων επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Ρουμανία υπολείπεται εκείνου των γειτονικών χωρών,

οι οποίες έχουν δημιουργήσει σταθερό νομικό καθεστώς στήριξης των ξένων επενδύσεων.

Παρόλα αυτά η βελτίωση της ρουμανικής οικονομίας μετά την πάροδο της μεταβατικής αυτής περιόδου και οι προοπτικές που διανοίγονται μετά την πλήρη ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., σε συνδυασμό με το μέγεθος της ρουμανικής αγοράς και το φθινό εργατικό δυναμικό συνηγορούν στην αύξηση των επενδύσεων στο μέλλον. Ιδιαίτερα η αύξηση των επενδύσεων κατά το 2004 στηρίζεται και από τις μεγάλες ιδιωτικοποιήσεις στον τομέα ενέργειας και τον τραπεζικό χώρο.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Μητρώου Εμπορικών Εταιρειών και την νέα μεθοδολογία υπολογισμού των ξένων επενδύσεων από 01.12.00 το σύνολο των ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία την τελευταία δεκαετία ανήλθε σε 10,365 δισ. δολ. Η κατανομή ανά χώρα από 01.01.91 - 31.12.03 έχει ως εξής :

Πίνακας 2: Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία ανά χώρα

ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΕΚΑΤ \$	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.743	1858,9	17,93%
ΓΑΛΛΙΑ	3.150	1067,0	10,30%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10.954	880,3	8,49%
ΗΠΑ	3.800	704,3	6,79%
ΙΤΑΛΙΑ	14.157	624,5	6,02%
ΟΛΛ. ΑΝΤΙΛΛΕΣ	9	598,4	5,77%
ΑΥΣΤΡΙΑ	2.785	595,0	5,74%
ΚΥΠΡΟΣ	1.144	504,9	4,87%
ΤΟΥΡΚΙΑ	8.666	418,7	4,04%
Μ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ	1.658	373,7	3,61%
ΕΛΛΑΣ	2.555	318,0	3,07%
ΕΛΒΕΤΙΑ	1.252	308,1	2,97%
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	4.392	264,5	2,55%
Ν. ΚΟΡΕΑ	82	218,3	2,11%
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	218	196,7	1,90%
ΙΣΠΑΝΙΑ	629	157,1	1,52%
ΝΗΣΙΑ ΒΙΡΓΙΝ	190	123,4	1,19%

ΣΟΥΗΔΙΑ	782	108,9	1,05%
	97.203	10.365,8	100%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

3.1 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η είσοδος των ελληνικών επιχειρήσεων στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων έχει περιέλθει τα τελευταία χρόνια σε μία αρκετά δυναμικότερη φάση σε σχέση με το παρελθόν. Η στρατηγική διείσδυσης υλοποιείται είτε με την εξαγορά εγχώριων επιχειρήσεων (πολλές εκ των οποίων κρατικές), είτε με την ίδρυση νέων μονάδων στην μεταποίηση και σε άλλους κλάδους όπως στον χρηματοοικονομικό τομέα, στην ενέργεια, στις τηλεπικοινωνίες, στις κατασκευές, στο εμπόριο, κ.λ.π. Οι ελληνικές επιχειρήσεις μεταφέρουν μέρος των δραστηριοτήτων τους στις γειτονικές χώρες προκειμένου να αξιοποιήσουν εγκαίρως τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην περιοχή από:

- Το χαμηλό κόστος εργασίας
- Την ανάπτυξη των οικονομιών με ταχείς ρυθμούς
- Την εκτέλεση μεγάλων έργων για τη διατήρηση των υποδομών και
- Την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης

Παράλληλα, η μακροοικονομική πρόοδος στην περιοχή των Βαλκανίων είναι ισχυρή και η οικονομική δραστηριότητα αυξάνεται σταθερά (2006: 4,5%- 5%

κατά μέσο όρο) κυρίως λόγω ισχυρής εγχώριας ζήτησης. Η ιδιωτική κατανάλωση αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανόδου, καθώς ενισχύεται μεταξύ άλλων από την αύξηση της πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά και την σταδιακή μείωση των επιτοκίων. Στις περισσότερες χώρες των Βαλκανίων, ο αυξημένος δανεισμός των νοικοκυριών έχει επιταχύνει τον ρυθμό ανόδου των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών, επιδεινώνοντας έτσι σημαντικά τα εμπορικά ισοζύγια.

Η ένταξη νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση - με πιο πρόσφατη εκείνη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας - ενισχύει τις προσπάθειες ευρωπαϊκού προσανατολισμού και δημιουργεί σταδιακά ένα πιο σταθερό περιβάλλον για την οικονομική ανάπτυξη και συνεργασία των χωρών της Βαλκανικής.

Σήμερα οι ελληνικές επενδύσεις στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, του Εύξεινου Πόντου και της Τουρκίας ανέρχονται σε 14 δισ. ευρώ. Οι επενδύσεις αυτές έχουν δημιουργήσει τουλάχιστον 200 χιλ. θέσεις εργασίας στις χώρες της περιοχής, ενώ η Ελλάδα είναι πρώτη σε ξένες άμεσες επενδύσεις σε Αλβανία, ΠΓΔΜ και Σερβία. Κατέχει τη δεύτερη θέση στη Ρουμανία και την τρίτη στη Βουλγαρία.

Ήδη, οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις των ελληνικών επιχειρήσεων κατά την τελευταία 5ετία ανέρχονται σε 5 δισ και αντιστοιχούν στο 25% περίπου του συνόλου των άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες της βαλκανικής, ποσοστό που αναμένεται να ενισχυθεί κατά τα επόμενα έτη. Τα οφέλη που προσδοκούν οι ελληνικές επιχειρήσεις από τη διείσδυσή τους στις χώρες αυτές, είναι προφανή.

Απευθύνονται σε μία αγορά που βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης, με πληθυσμό 5πλάσιο της Ελλάδος, που την γνωρίζουν λόγω γεωγραφικής και πολιτισμικής εγγύτητας με τη χώρα μας.

Οι προοπτικές για διατήρηση των υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, η συνέχιση των διαρθρωτικών αλλαγών, η προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου, το προχωρημένο στάδιο ιδιωτικοποιήσεων, και γενικότερα η προσαρμογή των χωρών της περιοχής σε συνθήκες ελεύθερης οικονομίας, είναι τα στοιχεία εκείνα που προσελκύουν όχι μόνο τις ελληνικές, αλλά και επιχειρήσεις από άλλες χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Οι οικονομίες των βαλκανικών χωρών είναι μικρές ακόμη, αλλά ταχέως εξελισσόμενες. Το γεγονός ότι το συνολικό ΑΕΠ των χωρών αυτών μόλις που ξεπερνά τα 100 δις (Ελλάδος 165,3 δις), με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης που εκτιμάται στο 4,9% για το 2004 (από 4% το 2003) και που προβλέπεται να ανέλθει στο 5,2% το 2005, αποτελεί δέλεαρ για την ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η δυναμικότητα της εγχώριας ζήτησης αναμένεται να παραμείνει μοχλός ανάπτυξης, με την ιδιωτική κατανάλωση να αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς εξαιτίας της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος (εν μέρει λόγω της περαιτέρω αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού) και της ευκολότερης πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό χάρη στον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος. Λαμβάνοντας υπόψη το πληθυσμιακό μέγεθος και το γεγονός ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα στις βαλκανικές χώρες ανέρχεται κατά μέσον όρο στα 2.300 περίπου, δηλαδή μόλις στο 15% της Ελλάδος (10% των χωρών της ευρωζώνης) και ότι αυτό σταδιακά θα αυξάνεται όσο εξελίσσονται οι οικονομίες, καταλαβαίνουμε ότι πρόκειται για αγορά αρκετά μεγάλη.⁴

Φυσικά, οι επιδόσεις σε πολιτικό, οικονομικό και θεσμικό επίπεδο διαφέρουν από χώρα σε χώρα και σε μερικές από αυτές, τα προβλήματα είναι ακόμη πολλά.

Οι χώρες που παρουσιάζουν μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον για τις ελληνικές επιχειρήσεις είναι η Ρουμανία και η Βουλγαρία, η ένταξη των οποίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007 δημιούργησε ευμενέστερο επιχειρηματικό περιβάλλον με χαμηλότερο επενδυτικό κίνδυνο.

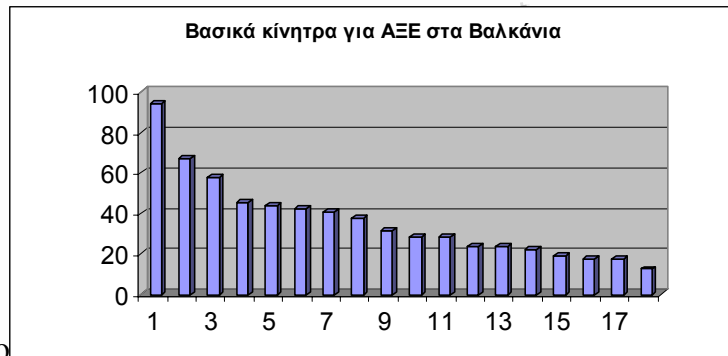
3.2 ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Όπως προαναφέραμε, η ελληνική επέλαση στα Βαλκάνια ξεκίνησε δειλά 15-20 χρόνια πριν, από βιομηχανικές κυρίως επιχειρήσεις, οι οποίες προέρχονταν από τους κλάδους της κλωστοϋφαντουργίας (και γενικότερα της μεταποίησης) και των τροφίμων. Τέσσερις ήταν κυρίως οι λόγοι που υπαγόρευαν στις ελληνικές επιχειρήσεις την επέκτασή τους ή - σε κάποιες περιπτώσεις - τη μεταφορά του συνόλου των δραστηριοτήτων τους στα Βαλκάνια και σε χώρες της ΝΑ Ευρώπης:

- το χαμηλό κόστος εργασίας
- οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης των οικονομιών των χωρών της περιοχής.
- η γεωγραφική εγγύτητα
- η έλλειψη εγχώριου ανταγωνισμού.

Πέραν όμως αυτών των βασικών κινήτρων για ΑΞΕ στα Βαλκάνια, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε και άλλους λόγους, οι οποίοι παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 1. Βασικά Κίνητρα για ΑΞΕ στα Βαλκάνια⁵

1. Μέγεθος αγοράς
2. Χαμηλό κόστος ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού
3. Γεωγραφική εγγύτητα
4. Διεθνείς πιέσεις
5. Σχέση με άλλη γείτονα χώρα
6. Έλλειψη εγχώριου ανταγωνισμού
7. Απουσία εμπορικών εμποδίων
8. Έλλειψη κορεσμού ζήτησης
9. Υπάρχοντες επιχειρηματικοί δεσμοί

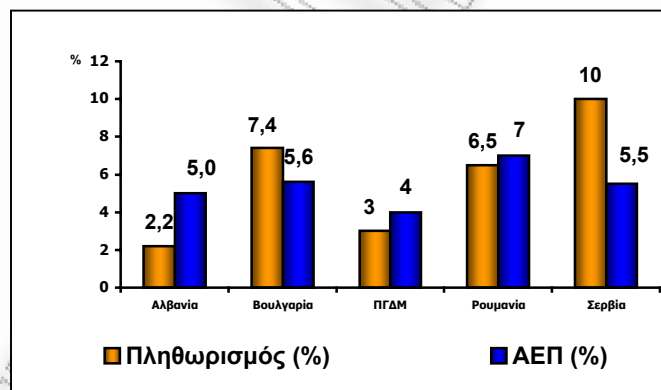
3.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΞΕ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Το ασταθές πολιτικό, οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, η γραφειοκρατία, τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς και η περιορισμένη αγοραστική δύναμη δυσκόλεψε κατά πολύ την προσαρμογή των ελληνικών επιχειρήσεων σε αρκετές από τις αναδυόμενες αγορές των εν λόγω περιοχών. Με άλλα λόγια, σε πολλές περιπτώσεις το ρίσκο της επένδυσης ήταν υψηλό.

Οι συνεχιζόμενες διαρθρωτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις έχουν συμβάλει στην αποκατάσταση μακροοικονομικής σταθερότητας και στην

αποκλιμάκωση του πληθωρισμού σε μονοψήφιους αριθμούς. Μόνο στην Σερβία ο πληθωρισμός έχει παραμείνει στα όρια του 10% λόγω της ισχυρής εγχώριας ζήτησης και της αδυναμίας της νομισματικής πολιτικής να εξουδετερώσει την επίδραση των εισροών ξένων κεφαλαίων.

Γράφημα 1: Πληθωρισμός & ΑΕΠ, 2006

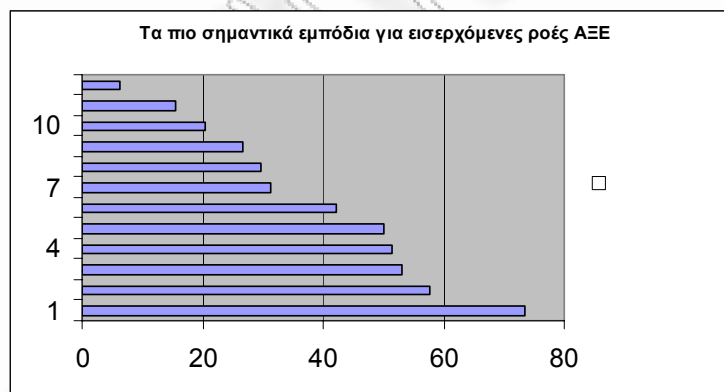

Πηγή: IMF Country Reports

Οι ιδιωτικές επενδύσεις παραμένουν σχετικά ανεπαρκείς, κατά μέσο όρο και υπάρχει ανάγκη πιο αποτελεσματικών πολιτικών για την προώθηση τους. Η Νοτιοανατολική Ευρώπη ανταγωνίζεται την Κίνα στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, που προσανατολίζονται προς περιοχές χαμηλότερου κόστους εργασίας. Το κόστος εργασίας στην περιοχή των Βαλκανίων αναμένεται ότι θα αυξάνεται βαθμιαία, αλλά μέχρι στιγμής συνοδεύεται από αύξηση της παραγωγικότητας. Οι περισσότερες εισροές ξένων επενδύσεων κατευθύνονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα και αφορούν συμμετοχή σε ιδιωτικοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει τα σημαντικότερα εμπόδια για τις ελληνικές επιχειρήσεις προκειμένου να πραγματοποιήσουν ΑΞΕ στις χώρες της Βαλκανικής:

Γράφημα 2. Τα πιο σημαντικά εμπόδια για ΑΞΕ στα Βαλκάνια⁵

Εμπόδια:

- Ασταθές πολιτικό σύστημα
- Γραφειοκρατία
- Διαφθορά-έγκλημα
- Υψηλό ρίσκο επένδυσης
- Περιορισμένη αγοραστική δύναμη
- Έλλειψη υποδομής

3.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Στη δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη πρωτοστατούν οι τράπεζες. Οι ελληνικές τράπεζες τα τελευταία χρόνια επέλεξαν επιθετικότερη πολιτική διείσδυσης, κυρίως στις πολλά υποσχόμενες αγορές των βαλκανικών χωρών, με τη μορφή, στις περισσότερες των περιπτώσεων, εξαγορών εγχώριων τραπεζών που διαθέτουν εκτεταμένο δίκτυο καταστημάτων αλλά και με την αυτόνομη ανάπτυξη μέσω ίδρυσης καταστημάτων. Η πολιτική τους αυτή στοχεύει στην απόκτηση κρίσιμου μεγέθους στις τοπικές αγορές, προκειμένου να εκμεταλλευτούν εγκαίρως τα μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης που υπάρχουν κυρίως στις εργασίες λιανικής τραπεζικής.

Μερίδια αγοράς στην περιοχή των Βαλκανίων:⁶

- Alpha Bank: 4.6%
- Εθνική Τράπεζα: 4,3%
- EFG Eurobank: 2.3%
- Τράπεζα Πειραιώς: 1,3%
- Εμπορική Τράπεζα: 0,8%

Συνολικά, οι 5 μεγαλύτερες ελληνικές εμπορικές τράπεζες έχουν επενδύσει στις αγορές των βαλκανικών χωρών κεφάλαια που ξεπερνούν τα 1,9 δις €, απασχολούν 14.000 περίπου υπαλλήλους, διαθέτουν δίκτυο 806 καταστημάτων και κατέχουν μερίδιο μεγαλύτερο του 13% επί του συνόλου του ενεργητικού όλων των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στις χώρες αυτές. Παρόλο που οι επενδύσεις τους δεν έχουν αποφέρει ακόμη τις αναμενόμενες αποδόσεις, τα κέρδη

των ελληνικών τραπεζών από τις εργασίες τους στη Βαλκανική ανήλθαν κατά το 2004 σε 130 εκατ. από 70 εκατ. που ήταν το 2003 (αύξηση 86%).⁶

Πέραν αυτών, στα επιχειρησιακά σχέδια των μεγάλων ελληνικών τραπεζών, προβλέπεται ακόμη μεγαλύτερη επέκταση κατά τα επόμενα έτη, με στόχο τα κέρδη τους από τις εργασίες στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων να φθάσουν το 2007 μέχρι και στο 20% των συνολικών τους κερδών από 4 έως 9% που ήταν τα τελευταία 2 χρόνια.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας στα Βαλκάνια είναι γενικώς υγιής. Οι τράπεζες δραστηριοποιούνται σε ένα γενικά ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα, με ανερχόμενη τη συνολική μακροοικονομική δραστηριότητα και σε συνθήκες και προοπτικές ανερχόμενης κερδοφορίας. Η πιστωτική επέκταση, ιδίως προς τα νοικοκυριά, είναι ισχυρή σε όλες τις χώρες της περιοχής, με ρυθμούς ανόδου σημαντικά υψηλότερους από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η ποιότητα κεφαλαίων των τραπεζών είναι ικανοποιητική με αποδεκτούς δείκτες μη εξυπηρετούμενων δανείων προς συνολικά δάνεια, αλλά με ορατό το ενδεχόμενο μελλοντικής επιδείνωσης των δεικτών αυτών, καθώς η δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών αυξάνεται με ταχύ ρυθμό.

Τα ποσοστά των δανείων σε ξένο νόμισμα (κυρίως δολάρια ΗΠΑ και ευρώ) προς το σύνολο δανείων είναι αρκετά υψηλό και σε ορισμένες περιπτώσεις υπερβαίνει τα συνήθη όρια ασφάλειας (π.χ. στην Αλβανία το 2005: 73%). Επειδή η συνεχιζόμενη προτίμηση στον δανεισμό σε ξένο νόμισμα, ακόμη και όταν πρόκειται για καταναλωτικά ή στεγαστικά δάνεια, εγείρει ζητήματα έκθεσης των τραπεζών στον συναλλαγματικό κίνδυνο, οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών

καταβάλλουν προσπάθειες ενίσχυσης των εποπτικών πλαισίων μέσω ενσωμάτωσης των σχετικών Οδηγιών της Ε.Ε.

3.5 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Πριν από λίγους μήνες ολοκληρώθηκε επιτυχώς η ενταξιακή διαδικασία της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία είχε ξεκινήσει περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90. Η ένταξη της στην ΕΕ έχει εξέχουσα σημασία για τη χώρα μας, καθώς αποτελεί εγγύηση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή της και κατ' επέκταση για την διατήρηση της σταθερότητας και ειρήνης σε μια περιοχή που τα δύο αυτά αγαθά δεν θεωρούνται δεδομένα. Παράλληλα, η Ελλάδα αποκτά χερσαία σύνορα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, και συγκεκριμένα με την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, με όλες τις θετικές επιπτώσεις που αυτή η ένωση συνεπάγεται, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό-εμπορικό επίπεδο.

Η Ρουμανία παρουσιάζει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα για τους Έλληνες επιχειρηματίες και την Ελλάδα γενικότερα :

- Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αγορά της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης με πληθυσμό 22,7 εκατ. κατοίκους.
- Είναι κοντά στο κέντρο της Ευρώπης
- Έχει πολύ φθηνό και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό
- Έχει άφθονες πρώτες ύλες
- Η γη είναι πολύ φθηνή
- Αποτελεί μία εναλλακτική λύση για μετάβαση στη Μαύρη Θάλασσα μέσω Δουνάβεως.

Η παρουσία των ελληνικών επιχειρήσεων είναι ήδη σημαντική, αφού εκτός από τους έξι τραπεζικούς ομίλους, που δραστηριοποιούνται ήδη και σε άλλες βαλκανικές χώρες, 500 περίπου επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται μόνιμα και αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός τους στο μέλλον, αφού η Ρουμανία και οι άλλες χώρες της περιοχής των Βαλκανίων αποτελούν την μόνη διέξοδο για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η αναμενόμενη ανάπτυξη της ρουμανικής οικονομίας και η προσφάτως ένταξή της στην Ε.Ε. θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων και αύξηση της κατανάλωσης, η οποία θα καλυφθεί από ξένης προελεύσεως προϊόντα.

Παράλληλα στο μέλλον θα σταθεροποιηθεί το νομοθετικό πλαίσιο των επενδύσεων και οι κίνδυνοι υποτιμήσεως της αξίας του νομίσματος θα εξανεμισθούν

Η Ελλάδα και η Ρουμανία αποτελούν χώρες γειτονικές - βαλκανικές και η συνεργασία τους θα επιφέρει ευνοϊκά αποτελέσματα. Ο ρόλος της Ελλάδος ως κράτους μέλους της Ε.Ε. και βαλκανικής – γειτονικής χώρας έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Ρουμάνους.

Η πρόσφατη βελτίωση των ελληνο-ρουμανικών οικονομικών σχέσεων οδήγησε σε αύξηση όχι μόνον του διμερούς εμπορίου, αλλά επίσης και του μεγέθους των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία . Αυτή η εξέλιξη κατέστη προφανής από το 2000, όταν παρουσιάσθηκε μία σημαντική αύξηση του αριθμού των ελληνικών επιχειρήσεων που ανέπτυξαν επενδυτική δραστηριότητα στη Ρουμανία, γεγονός που αποτελεί και την ουσιαστική βελτίωση της επιχειρηματικής μας θέσης στη χώρα αυτή.

Οι κυριότερες Ελληνο-Ρουμανικές Συμφωνίες που διέπουν τις οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών είναι :

- Συμφωνία Οικονομικής , Βιομηχανικής και Τεχνικής Συνεργασίας. Υπεγράφη το έτος 1976, κυρώθηκε με τον Νόμο 546/1977 (ΦΕΚ 74Α/12.03.197) και τέθηκε σε ισχύ το έτος 1977 (ΦΕΚ 266Α / 17.9.1977).
- Συμφωνία Προώθησης και Αμοιβαίας Προστασίας των Επενδύσεων. Υπεγράφη στις 23/05/1977 νέα Συμφωνία, η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη και κυρώθηκε με τον Νόμο 2546/1988 (ΦΕΚ 4/13.01.1998).
- Συμφωνία περί Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος. Υπεγράφη στην Αθήνα στις 17.09.1991 και κυρώθηκε με τον Νόμο 2279/1995 (ΦΕΚ 9Α/26.01.1995).

Τα τελευταία τέσσερα έτη παρατηρείται σημαντική αύξηση των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία .

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα επίσημα στοιχεία του μητρώου Εμπορικών Εταιρειών (Σεπτέμβριο του 2004) , η χώρα μας κατέχει την **13η** θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών με 2.826 επιχειρήσεις και με συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο 318 εκ.\$. Δεδομένου όμως ότι ένα σημαντικό μέρος των ελληνικών επενδυτικών κεφαλαίων έχει εισρεύσει στην χώρα μέσω εταιριών offshore ελληνικών συμφερόντων (με έδρα κυρίως την Κύπρο αλλά και άλλες χώρες) και λαμβάνοντας υπόψη την μεγάλη επένδυση του Ο.Τ.Ε. στη Ρουμανία (εξαγορά του 54% της Ρουμανικής 'ROMTELECOM') καθώς και την επένδυση της 3E, το μέγεθος των ελληνικών επενδύσεων, εκτιμάται ότι είναι ανώτερο του επισήμως καταγεγραμμένου και ξεπερνά το 2,4 δισ. Ευρώ.

Οι ελληνικές επενδύσεις αντιστοιχούν στο 2,75% των συνολικών ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία. Εκτιμούμε ότι από τις 2.826 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις μόνο 600 περίπου είναι σημαντικά ενεργές, άλλες με καθαρή παραγωγική δραστηριότητα και άλλες με εμπορική. Τη πρώτη θέση μεταξύ των κυριότερων επενδυτών στη Ρουμανία είναι η Ολλανδία με ποσοστό συμμετοχής 17% και ακολουθούν η Γαλλία με 12,7%, η Γερμανία με 8,6%, οι ΗΠΑ με 7,4%, η Ιταλία με 5,5%, η Αυστρία με 5,32%, η Κύπρος με 4,87% η Μ. Βρετανία με 4,5% και η Τουρκία με 3,8%.⁷

Σε κάθε περίπτωση πάντως τα στοιχεία για τις ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία δεν απεικονίζουν την πλήρη εικόνα αφού περιλαμβάνουν μόνο το αρχικό κατατεθειμένο κεφάλαιο κατά την ίδρυση της εταιρείας και όχι το πραγματικό επενδεδυμένο κεφάλαιο το οποίο αποτυπώνεται στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας, όπου όμως δεν γίνεται διάκριση ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων. Στα επίσημα στοιχεία δεν περιλαμβάνονται επίσης οι μεταβιβάσεις κεφαλαίων ελληνικών επενδύσεων μέσω Κύπρου, Λουξεμβούργου, Ιρλανδίας, Ολλανδίας κλπ.

Σύμφωνα με τις έγγραφες δηλώσεις των εταιρειών ελληνικών συμφερόντων προς το Γραφείο μας, το ελληνικό επενδεδυμένο κεφάλαιο ανέρχεται σε 2,5 δις. \$ περίπου, κατατάσσοντας τη χώρα μας μεταξύ των τριών πρώτων ξένων επενδυτών στη Ρουμανία. Συνεπώς οι περισσότερες ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια έχουν πραγματοποιηθεί στη Ρουμανία και ακολουθούν οι χώρες της Πρώην Γιουγκοσλαβίας με 1,2 δις \$ ελληνικές επενδύσεις, η Βουλγαρία με 850 εκατ. \$, η ΠΓΔΜ με 370 εκατ. \$ και η Αλβανία με 300 εκατ. \$.⁸

Οι κυριότεροι κλάδοι και τομείς που έχουν πραγματοποιηθεί ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία είναι:

- ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ
- ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ
- ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

Σε κάθε περίπτωση πάντως οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι παρούσες και αρκετά δυναμικές σε κάθε κλάδο ενώ όλες σχεδόν, εκτός εξαιρέσεων, δεν έχουν προβεί σε μετεγκατάσταση της ελληνικής εταιρείας από Ελλάδα στη Ρουμανία αλλά επέκταση των επιχειρηματικών τους δυνατοτήτων στην αγορά αυτή.

Σύμφωνα με στοιχεία της UNCTAD, το 2006 οι συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία ανήλθαν σε 8,6 δισ. δολάρια, έναντι 6,4 δισ. δολάρια το 2005. Κυριότεροι κλάδοι απορρόφησης των ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία είναι η αυτοκινητοβιομηχανία, τα δομικά υλικά, οι υπηρεσίες, οι τηλεπικοινωνίες και η τεχνολογία πληροφορικής, η βιομηχανία ξύλου και χαρτιού.

Ανάμεσα στους πρώτους που διείδαν τις σημαντικές προοπτικές της ρουμανικής αγοράς ήταν ο όμιλος Πίστεως, ο οποίος μέσω της θυγατρικής του Banca Bucuresti ελέγχει σήμερα ένα αξιόλογο δίκτυο υποκαταστημάτων. Η Banca Bucuresti διαθέτει σήμερα πάνω από 14 καταστήματα, ενώ συμπεριλαμβάνεται μέσα στις πρώτες από άποψη εργασιών θυγατρικές ξένων τραπεζών. Μέσω της θυγατρικής, της International Commercial, δραστηριοποιείται στη ρουμανική

αγορά και η Εμπορική Τράπεζα με ικανοποιητικά μέχρι σήμερα αποτελέσματα, κυρίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ελληνικών επενδύσεων στη γειτονική χώρα.

Τραπεζική παρουσία διαθέτουν επίσης η Εθνική Τράπεζα, η οποία μάλιστα πρόσφατα εξαγόρασε το κατάστημα αλλοδαπής τράπεζας, και η Αγροτική, η οποία έχει υπογράψει πρωτόκολλο συνεργασίας με την Αγροτική Τράπεζα Ρουμανίας. Ενδιαφέρον για την Bank Post, η οποία αποκρατικοποιείται, φέρεται να έχει εκδηλώσει ο όμιλος EFG Eurobank στο πλαίσιο της δυναμικής ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών του στα Βαλκάνια.

Στον τομέα των ασφαλειών, οι δύο μεγάλοι της εγχώριας αγοράς συναντώνται και στη Ρουμανία, Interamerican και Εθνική Ασφαλιστική δραστηριοποιούνται στη μεγαλύτερη αγορά των Βαλκανίων μέσω των θυγατρικών τους Interamerican Romania S.A και Societate Commerciale de Asigurare Reasigurare Eleno-Romana Garanta S.A. αντίστοιχα. Η Interamerican συμπεριλαμβάνεται ήδη μεταξύ των πρώτων σε παραγωγή ασφαλιστικών εταιρειών της Ρουμανίας με δίκτυο υποκαταστημάτων που καλύπτει το σύνολο σχεδόν της γεωγραφικής επικράτειας. Αντίθετα, η Societate Comerciala μόλις φέτος έκλεισε την πρώτη κερδοφόρα χρήση της και στοχεύει πλέον στην περαιτέρω ενδυνάμωση της παρουσίας της σε συνεργασία φυσικά με την Εθνική Τράπεζα.

Στον ασφαλιστικό τομέα ενδιαφέρον για ανάπτυξη δραστηριότητας στη ρουμανική αγορά έχουν επίσης επιδείξει Αγροτική, Φοίνιξ, Ασπίς Πρόνοια και Alpha Ασφαλιστική σε συνεργασία επίσης με το δίκτυο της Banca Bucuresti.

Τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα επένδυση στη γειτονική χώρα έχει πραγματοποιήσει ο ΟΤΕ, ο οποίος εξαγόρασε πρόσφατα μετοχικό ποσοστό του ρουμανικού οργανισμού τηλεπικοινωνιών Rom Telecom. Ακολουθεί ο όμιλος Μυτιληναίου, ο οποίος μέσα στο 1998 εξαγόρασε τη χαλυβουργία RDA, καθώς και τη μεταλλουργία Sometra.

Σοβαρές επενδύσεις στη γειτονική χώρα πραγματοποίησε κατά το περασμένο έτος και η αλευροβιομηχανία Μύλοι Αγίου Γεωργίου, η οποία εξαγόρασε κατά σειρά τις ομοειδείς εταιρείες Titan S.A. και Moran. Η πρώτη αποτελεί το μεγαλύτερο μύλο της ρουμανικής αγοράς, ενώ διαθέτει ταυτόχρονα και ισχυρό δίκτυο πωλήσεων που ξεπερνά τα 80 καταστήματα για την εκμετάλλευση του οποίου η Μύλοι Αγίου Γεωργίου έχουν υπογράψει συμφωνία με την Κατσέλης. Παραγωγική μονάδα στη ρουμανική αγορά διατηρούν και οι Κυλινδρόμυλοι Λούλη, με αποτέλεσμα και οι δύο ελεγχόμενες πλέον από τον Κ. Λούλη εταιρείες να ελέγχουν σημαντικό μερίδιο όχι μόνο στην ελληνική αλλά και στη ρουμανική αγορά.

Οι επενδύσεις στο χώρο των ειδών διατροφής αποτέλεσαν τα τελευταία χρόνια την αιχμή του δόρατος της ελληνικής δραστηριότητας στη Ρουμανία. Η Δέλτα κυριαρχεί στην αγορά παγωτού με ισχυρό δίκτυο πωλήσεων και έντονη παραγωγική παρουσία, Νίκας και Υφαντής από τις εγχώριες αλλαντοβιομηχανίες έχουν προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις, ενώ σημαντική δραστηριότητα τόσο στη ρουμανική όσο και στη γειτονική молδαβική αγορά αναπτύσσει και η εταιρεία επεξεργασίας ξηρών καρπών Καρδασιλάρης.

Μέσω της Olchim Petzetakis S.A. δραστηριοποιείται στη ρουμανική αγορά η Πετζετάκις, ενώ στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής μετά τον όμιλο Intracom παραγωγική παρουσία αποκτούν και οι υπόλοιποι πασίκες της ελληνικής αγοράς. Ο όμιλος Intracom ελέγχει τη ρουμανική Intracom, ενώ δραστηριοποιείται και μέσω θυγατρικής της Intralot στη δημιουργία και εκμετάλλευση τυχερών παιχνιδιών. Ο όμιλος Altec διαθέτει τις Unisoft και Sysware Ρουμανίας, ενώ κατάσταση στο Βουκουρέστι διατηρεί και η προσφάτως εξαγορασθείσα Microland.

Στον τομέα του εμπορίου ο όμιλος Φουρλή διαθέτει μέσω της θυγατρικής του Genco Electric Romania ισχυρό δίκτυο χονδρικής πώλησης και Service, ενώ μέσω θυγατρικής και ισχυρού δικτύου δραστηριοποιείται στην αγορά και η Σαράντης. Μαΐλλης και Αλουμίνιον Αττικής από το χώρο της συσκευασίας δημιούργησαν τα τελευταία χρόνια παραγωγικές θυγατρικές στη Ρουμανία, ενώ ο όμιλος ΑΛΤΕ προχώρησε μέσα στο 1998 στην εξαγορά τοπικής κατασκευαστικής εταιρείας. Από τις εγχώριες κατασκευαστικές σημαντική δραστηριότητα στη ρουμανική και молδαβική αγορά έχει αναπτύξει η ΔΙΕΚΑΤ.⁸

3.6 Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

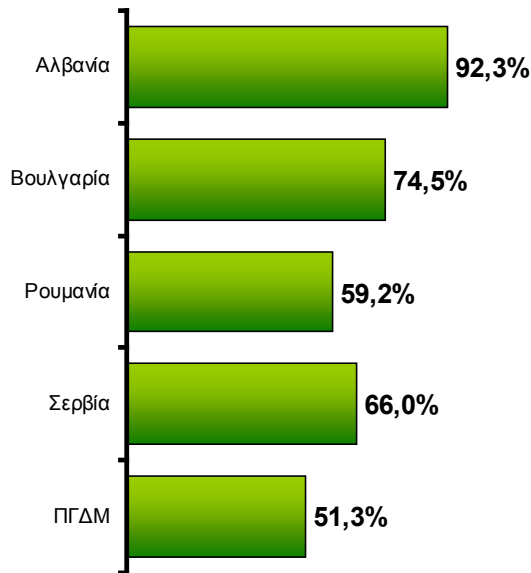
Η επέκταση των μεγάλων ελληνικών τραπεζικών ομίλων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας 1990 και προέκυψε ως αποτέλεσμα της σταδιακής σύγκλισης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας προς τα πρότυπα των πιο ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών. Η διαφαινόμενη ωρίμανση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος δημιούργησε

την ανάγκη επέκτασης εκτός συνόρων. Τα Βαλκάνια, λόγω πολιτισμικής και γεωγραφικής εγγύτητας δημιουργούσαν συνθήκες ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, και προσδιόρισαν το νέο πεδίο δράσης για τις Ελληνικές τράπεζες.

Η σταδιακή προσαρμογή των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης σε συνθήκες ελεύθερης οικονομίας, η συνέχιση των διαρθρωτικών αλλαγών, τα εκτενή προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων και οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης αποτέλεσαν ουσιαστικά στοιχεία για την προσέλκυση των ελληνικών και άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών στην περιοχή.

Αρχικά η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια απέβλεπε κυρίως στην εξυπηρέτηση ελληνικών επιχειρήσεων, που δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή αυτή επεκτείνοντας τις δραστηριότητες τους. Γνωρίζοντας τη δραστηριότητα και τον πιστωτικό κίνδυνο των επιχειρήσεων αυτών, οι ελληνικές τράπεζες τις συνόδευσαν στην επέκτασή τους στα Βαλκάνια. Αργότερα, οι ελληνικές τράπεζες διεύρυναν σταδιακά τις εκεί δραστηριότητές τους επωφελούμενες από την ανερχόμενη αγορά στον τομέα της λιανικής τραπεζικής και αξιοποιώντας επενδυτικές ευκαιρίες σε τομείς όπως η αγορά γης και η ανάπτυξη εμπορικών και οικιστικών ζωνών.

**Γράφημα 3: Ποσοστό Κεφαλαίων Τραπεζικού Συστήματος που Ελέγχονται
από Ξένες Τράπεζες, 2005**

Σήμερα, η παρουσία των μεγάλων ελληνικών τραπεζών¹ στα Βαλκάνια² δεν αποτελεί περιστασιακή χρηματοοικονομική εκμετάλλευση αλλά σχέδιο μακροχρόνιας επενδυτικής στρατηγικής, η οποία εκδηλώνεται είτε μέσω αυτόνομης ανάπτυξης είτε μέσω εξαγορών εγχώριων τραπεζών. Συνολικά στην περιοχή, το 2005, οι 5 μεγάλοι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι είχαν δημιουργήσει ένα δίκτυο 958 καταστημάτων, απασχολούσαν προσωπικό άνω των 15.000 ατόμων και στις χορηγήσεις κατείχαν μερίδιο αγοράς άνω του 17%. Το 2005 τα κέρδη των 5 μεγάλων τραπεζικών ομίλων από τις εργασίες τους στην περιοχή των Βαλκανίων ξεπέρασαν τα € 138 εκατ., ενώ φέτος προβλέπεται ότι από την περιοχή αυτήν θα προέλθει το 20% των συνολικών κερδών τους. Σε μερικές από τις χώρες των Βαλκανίων οι ελληνικές τράπεζες έχουν σήμερα ηγετική θέση.

¹ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, EFG Eurobank – Εργασίας, Alpha Bank, Emporiki Bank, Τράπεζα Πειραιώς,

² Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, Σερβία.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο κατά το 2006 οι Εθνική Τράπεζα, Eurobank EFG, Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς χορήγησαν κυρίως σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη ΝΑ Ευρώπη, αλλά και σε ιδιώτες, νέα δάνεια, συνολικού ύψους 5 δισ. ευρώ περίπου. Πρόκειται μάλιστα για πιστώσεις, οι οποίες, κατά μέσο όρο, παρουσιάζουν αύξηση άνω του 60% σε σχέση με το 2005. Την ίδια στιγμή, τραπεζικά στελέχη εκτιμούν ότι οι χορηγήσεις των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στη ΝΑ Ευρώπη, πάντα μέσω των τραπεζών που έχουν εξαγοράσει και αναπτύσσουν στην περιοχή, θα αυξηθούν κατά το τρέχον έτος σε ένα ποσοστό της τάξης του 40% περίπου.

Με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία να είναι ήδη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι προοπτικές για δυναμική ανάπτυξη παραμένουν ισχυρές. Οι προσδοκίες αυτές σχετίζονται άμεσα με την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στις χώρες αυτές, η οποία μεταφράζεται σε ζήτηση για χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και με τη μεγαλύτερη επέκταση των εμπορικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων των ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή.

Κύριοι πελάτες των τραπεζών που λειτουργούν στη ΝΑ Ευρώπη και ελέγχονται από ελληνικές τράπεζες είναι κατ' εξοχήν ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός των ελληνικών συνόρων, αλλά και σημαντικός αριθμός «εγχώριων» Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Αξιόλογη μάλιστα θεωρείται και η πελατειακή σχέση που έχει αναπτυχθεί και με το Δημόσιο των αντίστοιχων χωρών.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι στην αύξηση των χορηγήσεων, τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο λιανικής τραπεζικής, στηρίζονται και τα αναπτυξιακά προγράμματα που έχουν καταρτίσει οι μεγάλοι πιστωτικοί οργανισμοί, έως το 2009. Στόχος όλων των ελληνικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, είναι τα έσοδα από τις εκτός Ελλάδος δραστηριότητες να φθάσουν τα επόμενα χρόνια σε επίπεδα που να υπερβαίνουν το 20%.

Ας δούμε τώρα τα επεκτατικά σχέδια των Μεγάλων Ελληνικών Τραπεζών στα Βαλκάνια.

3.6.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Στρατηγική της τα τελευταία χρόνια είναι να καθιερωθεί ο Όμιλος ως ισχυρή περιφερειακή δύναμη στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης και της Βαλκανικής ιδιαίτερα. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων στην περιοχή με έμφαση στη Λιανική Τραπεζική, καθώς οι χώρες της ΝΑ Ευρώπης αντιμετωπίζονται πλέον ως «εσωτερική αγορά».

Ειδικότερα στη Ρουμανία, ενισχύεται το Δίκτυο της θυγατρικής της BANCA ROMANEASCA με το άνοιγμα 15 νέων μονάδων ούτως ώστε με σύνολο 40 καταστημάτων να καλύπτεται, μέσα στο πρώτο διάστημα του 2005, το σύνολο της χώρας με έμφαση το Βουκουρέστι. Η BANCA ROMANEASCA θα εφαρμόσει στο άμεσο μέλλον νέα επιθετική πολιτική αναφορικά με τη χρηματοδότηση ιδιωτών στοχεύοντας σε ραγδαία αύξηση διάθεσης Καταναλωτικών, Στεγαστικών Δανείων και Πιστωτικών Καρτών αυξάνοντας τα

μερίδια αγοράς της. Παράλληλα θα διατηρήσει την έμφαση στον τομέα της συνεργασίας με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όπου ήδη σημειώνει ραγδαία πρόοδο με αύξηση των δανειακών υπολοίπων σε σχέση με την περυσινή περίοδο, της τάξης του 75%.

Στη Σερβία στόχος είναι να διπλασιασθούν τα καταστήματα της ETE και να φτάσουν τα 30, με αύξηση των εργασιών σε όλους τους τομείς και με πλήρη κάλυψη της χώρας. Το υφιστάμενο δίκτυο παρουσιάζει ραγδαία ανάπτυξη εργασιών με αιχμή τα Στεγαστικά και Καταναλωτικά Δάνεια (16% μερίδιο αγοράς στις νέες εκταμιεύσεις).

Στη Βουλγαρία η θυγατρική της ETE, UBB με δίκτυο 101 καταστημάτων προχωρά από κοινού με την Globul, θυγατρική της Cosmote, στην έκδοση της πρώτης Co-branded πιστωτικής κάρτας στη χώρα. Ιδιαίτερα στον τομέα της Λιανικής Τραπεζικής η UBB έχει αναπτυχθεί με εντυπωσιακούς ρυθμούς αυξάνοντας τα μερίδια αγοράς της στο 15% σε σχέση με 4% το 2001. Στην ΠΓΔΜ η θυγατρική της Εθνικής Τράπεζας STOPANSKA BANKA, η μεγαλύτερη της χώρας με δίκτυο 50 μονάδων, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της εκκαθάρισης του χαρτοφυλακίου της και της εγκατάστασης νέων σύγχρονων οργανωτικών και μηχανογραφικών συστημάτων, εισέρχεται σε περίοδο κερδοφορίας και περαιτέρω ανάπτυξης. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Εργασίες Λιανικής Τραπεζικής παρουσιάζουν διπλασιασμό έναντι του προηγούμενου έτους, ενώ 1 στα 2 νέα δάνεια στην χώρα (στεγαστικά ή καταναλωτικά) δίνεται από την STOPANSKA.

Στην Αλβανία το δίκτυο των 5 καταστημάτων της Εθνικής Τράπεζας (πρόκειται να αυξηθούν σύντομα σε 7), εμφανίζει σημαντική ανάπτυξη και ιδιαίτερα στον τομέα της Λιανικής Τραπεζικής με μερίδιο αγοράς 11% και με σαφείς ανοδικές τάσεις, ενώ προχωρεί στη διάθεση νέων προϊόντων με στόχο την κάλυψη όλων των σχετικών αναγκών της πελατείας. Οι παραπάνω δραστηριότητες συμβάλλουν κατά 9% στην κερδοφορία του ομίλου και αντιπροσωπεύουν περίπου το 4% του συνολικού ενεργητικού. Ακόμα η ΕΤΕ ενδιαφέρεται για παρουσία στην αγορά της Τουρκίας (η οποία πήρε το «πράσινο φως» για ένταξη στην Ε.Ε.) που εμφανίζει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, ενώ αντίθετα «παγώνει» προς το παρόν τα σχέδια για επέκταση στην αγορά της Ρωσίας.⁹

Για το 2006, οι χορηγήσεις του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 44%, προσεγγίζοντας πλέον τα 3,1 δισ. ευρώ, με το συνολικό χαρτοφυλάκιο λιανικής να αυξάνεται κατά 52%.

3.6.2 EFG EUROBANK

Η Τράπεζα έχει προχωρήσει στην αύξηση του μεριδίου της σε όλες τις θυγατρικές της στην ΝΑ Ευρώπη. Το τελευταίο 10ήμερο του Δεκεμβρίου 2004 ανακοίνωσε την αύξηση του ποσοστού της κατά 5,13% στη Ρουμανική Τράπεζα Bancpost, μετά την συμφωνία εξαγοράς των μετοχών που κατείχε ο Ρουμανικός Επενδυτικός Οργανισμός SIF Muntenia. Ας σημειωθεί ότι η Eurobank κατέχει το πλειοψηφικό πακέτο μετοχών της

Bancpost (άνω του 55%) και ήδη ασκεί τη Διοίκηση της Τράπεζας. Η Bancpost Ρουμανίας, με Δίκτυο 160 καταστημάτων είναι η έκτη Μεγαλύτερη Τράπεζα στη χώρα, με υψηλούς ρυθμούς Ανάπτυξης και προσφέρει όλο το φάσμα Τραπεζικών Προϊόντων σε Εταιρείες και Ιδιώτες Πελάτες.

Σημειώνεται ότι η Eurobank έχει δικαίωμα εξαγοράς πρόσθετων μετοχών της Bancpost που σήμερα κατέχονται από την GE Capital, την EBRD και το IFC. Στη Βουλγαρία, η Post Bank με μερίδιο αγοράς της τάξης του 6%-6,5%- έχει αιχμή του δόρατος την επέκταση στη Λιανική Τραπεζική και ιδιαίτερα στα Στεγαστικά Δάνεια καθώς και στις Χορηγήσεις προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Επίσης η Eurobank ανακοίνωσε τη δυναμική είσοδό της στην αγορά Χρηματοδοτικής Μίσθωσης στη Βουλγαρία με τη δημιουργία νέας εταιρείας Leasing με την επωνυμία EFG Leasing EAD. Η νέα εταιρεία δραστηριοποιείται ήδη με επιτυχία προσφέροντας ευρύ φάσμα προϊόντων Leasing μέσω του δικτύου των 124 καταστημάτων της Postbank AD, που όπως είναι γνωστό ανήκει στον όμιλο της Eurobank. Στόχος της νέας εταιρείας είναι να προσφέρει εξειδικευμένες υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης επαγγελματικών οχημάτων, επιβατηγών αυτοκινήτων, βιομηχανικού, εμπορικού, κατασκευαστικού, ιατρικού και λοιπού εξοπλισμού σε επιχειρήσεις και επαγγελματίες. Όπως επισημαίνεται σε ανακοίνωση της Τράπεζας, η ταχύτατα αναπτυσσόμενη οικονομία της Βουλγαρίας προσφέρει σημαντικές δυνατότητες για την ανάπτυξη επιχειρηματικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων τις οποίες η EFG Leasing EAD έχει όλες τις δυνατότητες να υποστηρίξει δυναμικά, διαθέτοντας την υψηλή τεχνογνωσία και την υποστήριξη του Ομίλου της Eurobank (ας σημειωθεί ότι η EFG Eurobank

Ergasias Leasing έχει ηγετική θέση στην ελληνική αγορά και διαθέτει χαρτοφυλάκιο που ξεπερνά το 1 δισ. ευρώ).⁹

Τέλος, στη Σερβία η εξαγορασθείσα το 2003 Postbanka μετονομάστηκε σε EFG Eurobank Beograd με δίκτυο 12 καταστημάτων στην ευρύτερη περιοχή του Βελιγραδίου, με στόχο την οργανική ανάπτυξη και μεσοπρόθεσμα την ενίσχυση του δικτύου στα 40-50 καταστήματα. Το δίκτυο εξωτερικού της Eurobank συνεισφέρει στην παρούσα φάση το 9% των εσόδων του Ομίλου και η διοίκηση προσβλέπει στην αύξηση του ποσοστού αυτού σε 20% σε διάστημα 3-5 χρόνων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2006 τα υπόλοιπα χορηγήσεων της Eurobank στην περιοχή των Βαλκανίων αυξήθηκαν κατά 2 δισ. ευρώ.

3.6.3 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην Αλβανία με την Tirana Bank με 20 καταστήματα, στη Ρουμανία με την Piraeus Bank Romania με 10 καταστήματα και στη Βουλγαρία. Με την πρόσφατα εξαγορασθείσα βουλγαρική τράπεζα Eurobank, το συνολικό δίκτυο στις τρεις αυτές χώρες αριθμεί 98 καταστήματα, ενεργητικό ύψους 1 δισ. ευρώ και συνολικές χορηγήσεις 580 εκ. ευρώ. Ο Όμιλος της Πειραιώς θεωρεί την Αγορά των Βαλκανίων ζωτικής σημασίας και στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσει με γρήγορους ρυθμούς το δίκτυο του σε όλες τις χώρες, ενισχύει το «προφίλ» του στη Λιανική Τραπεζική και διευρύνει το φάσμα των Υπηρεσιών που παρέχει πραγματοποιώντας δυναμικό άνοιγμα στο Leasing.

Παράλληλα, σε πλήρη εξέλιξη βρίσκονται τα σχέδια οργανικής ανάπτυξης, με την τράπεζα να έχει αυξήσει τα καταστήματά της στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία σε 15 στην κάθε χώρα (από 7 και 9 που είναι σήμερα) και να ενισχύσει το Δίκτυο της Αλβανία (16 καταστήματα) με άλλα τέσσερα. Η επέκταση του Δικτύου -ιδίως σε Ρουμανία και Βουλγαρία- συνοδεύεται με σχέδια δυναμικής διείσδυσης στο Retail, μέσω ευρείας διαφημιστικής εκστρατείας και διάθεσης Νέων Προϊόντων (στη Βουλγαρική Αγορά), όπως Στεγαστικό Δάνειο με γρήγορες εγγυήσεις και Καταναλωτικό τετραετούς διάρκειας. Στα άμεσα σχέδια είναι η παροχή Υπηρεσιών Leasing σε Βουλγαρία και Αλβανία, μετά την επιτυχή και ταχεία ανάπτυξη του είχε η εταιρεία Υπηρεσιών Leasing της Ρουμανίας. Ανάμεσα στα σχέδια της Τράπεζας Πειραιώς είναι η διάθεση σε Ρουμανία και Βουλγαρία, Αμοιβαίων Κεφαλαίων (από τα ήδη υπάρχοντα της Πειραιώς και της ING) αλλά και την κατασκευή ειδικών Προϊόντων, ανάλογα με τις ανάγκες του επενδυτικού κοινού σε κάθε χώρα.

Στις 25 Ιανουαρίου η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε ότι προχώρησε σε υπογραφή συμφωνίας με την Petrol Holding AD, για την εξαγορά του 99,7% του Μετοχικού Κεφαλαίου της Βουλγαρικής Τράπεζας Eurobank. Μετά την εξαγορά αυτή, το σύνολο των τοποθετημένων Κεφαλαίων στη Βουλγαρία ανέρχεται σε 53εκατ. ευρώ και τα προσδοκώμενα μετά από φόρους Καθαρά Κέρδη για το 2005, εκτιμώνται σε 9 εκατ. ευρώ. Η επέκταση της Τράπεζας Πειραιώς στην Αγορά της Βουλγαρίας θεωρείται Επένδυση Στρατηγικής σημασίας, καθώς ο Τραπεζικός Τομέας της χώρας αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς (αύξηση των Χορηγήσεων κατά 37% μέσα στο 2004), ενώ ο Δείκτης Τραπεζικής Διαμεσολάβησης παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, υποδηλώνοντας τα

σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του τραπεζικού κλάδου στη χώρα. Η εξαγορασθείσα τράπεζα Eurobank έχει ήδη συμπληρώσει δέκα χρόνια παρουσίας στη Βουλγαρική Τραπεζική Αγορά, διαθέτοντας συνολικά 48 μονάδες, μέσω ενός δικτύου 30 καταστημάτων και 18 θυρίδων και απασχολεί προσωπικό 600 ατόμων. Το συνολικό ενεργητικό της Eurobank είναι 220 εκατ. ευρώ, οι χορηγήσεις (μετά από προβλέψεις) 120 εκατ. ευρώ και οι καταθέσεις πελατών 165 εκατ. ευρώ. Ας σημειωθεί ότι το Δίκτυο των καταστημάτων της Eurobank στη Βουλγαρία είναι συμπληρωματικό με αυτό των καταστημάτων της Τράπεζας Πειραιώς στη χώρα. Έτσι, με την εξαγορά αυτή, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς ενισχύει την παρουσία του στη Βουλγαρία, δημιουργώντας ένα εκτεταμένο δίκτυο από 61 μονάδες σε 28 πόλεις. Το σύνολο των καταθέσεων από πελάτες ανέρχεται σε 225 εκατ. ευρώ και το σύνολο Χορηγήσεων σε 310 εκατ. ευρώ, παράλληλα το Μεριδίο Αγοράς του Ομίλου στη Βουλγαρία διαμορφώνεται σε επίπεδα άνω του 4,2%.⁹

3.6.4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Μικρότερη σε σχέση με των υπόλοιπων Ομίλων είναι η παρουσία της Εμπορικής στα Βαλκάνια. Η τράπεζα διαθέτει 6 καταστήματα στη Βουλγαρία, 5 στη Ρουμανία και 1 στην Αλβανία. Το Βαλκανικό Δίκτυο δεν είχε ουσιαστική συνεισφορά στα αποτελέσματα του Ομίλου και χαρακτηρίζεται από Χαμηλή Αποδοτικότητα όπως άλλωστε και οι υπόλοιπες θυγατρικές της Εμπορικής. Ωστόσο, η επέκταση της Εμπορικής Τράπεζας στα Βαλκάνια αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της Διοίκησης

Ο Όμιλος θέλει να αναπτυχθεί στα Βαλκάνια γιατί τα θεωρεί σημαντική αγορά. Η ανάπτυξη θα γίνει με προσεκτικά βήματα προς την κατεύθυνση της Αυξημένης Αποδοτικότητας, καθώς ο Στόχος που έχει τεθεί για ενίσχυση της Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων στο 10%-12% «αγγίζει» και τα Βαλκάνια.

3.6.5 ALPHA BANK

Περισσότερο επιθετική πολιτική στα Βαλκάνια έχει υιοθετήσει άμεσα η Alpha Bank με στόχο την επέκταση των δραστηριοτήτων της στις αγορές της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Σερβίας. Ας σημειωθεί ότι τα κέρδη της Τράπεζας από τις δραστηριότητες στην περιοχή ανήλθαν την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου σε 37 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 120% σε ετήσια βάση.

Στις αρχές Δεκεμβρίου 2004 η Τράπεζα επελέγη από τη σερβική κυβέρνηση ως προτιμητέος υποψήφιος για την εξαγορά του 88,64% της Jubanka που είναι η τέταρτη μεγαλύτερη Τράπεζα της Σερβίας. Συγκεκριμένα η Jubanka διαθέτει 90 καταστήματα, το συνολικό ενεργητικό της στο τέλος του 2003 ήταν 217 εκατ. ευρώ, με τις χορηγήσεις να ανέρχονται στα 210 εκατ. ευρώ και τις καταθέσεις στα 88 εκατ. ευρώ.

Η Alpha Bank διαθέτει 3 καταστήματα στο Βελιγράδι, σημαντική παρουσία στη Ρουμανία μέσω της θυγατρικής της Alpha Bank Romania, στη FYROM μέσω της Kreditna Banka με δίκτυο 7 καταστημάτων και στην Αλβανία με 7 καταστήματα.

Βασική στρατηγική όταν άρχισε η επέκταση της Τράπεζας στα Βαλκάνια ήταν να εξυπηρετηθούν τα ελληνικά συμφέροντα. Αυτό όμως άλλαξε στην πορεία

και πλέον η Τράπεζα επιδιώκει την προσέλκυση της τοπικής πελατείας, τόσο των Ιδιωτών όσο και των Επιχειρήσεων ώστε να αυξήσει τα μερίδιά της στις Τοπικές Αγορές.

Οι ελληνικές τράπεζες μέσω της επέκτασής τους στα Βαλκάνια επιδιώκουν να βελτιώσουν την κερδοφορία τους, καθώς σταδιακά η λιανική τραπεζική στην Ελλάδα πλησιάζει τα επίπεδα ωρίμανσης των περισσότερων χώρων της Ευρωζώνης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2005 οι χορηγήσεις προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ στις χώρες της Βαλκανικής κυμαίνονταν από 14,5% (Αλβανία) έως 44% (Βουλγαρία), έναντι 76% στην Ελλάδα και 104% στην Ευρωζώνη.

3.7 ΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

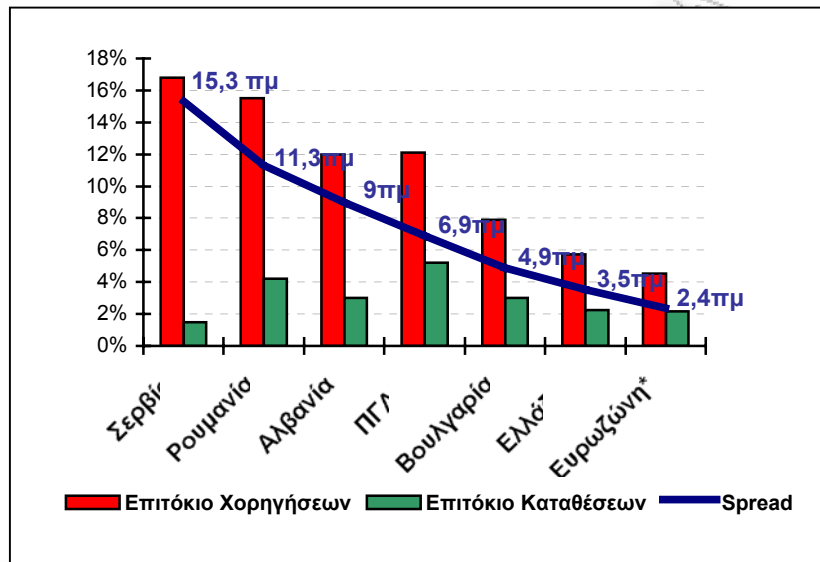
Ενδιαφέρον για την τραπεζική αγορά στα Βαλκάνια δεν εκδηλώνεται μόνο από τις ελληνικές τράπεζες αλλά και από τράπεζες άλλων χωρών της δυτικής Ευρώπης, γεγονός που ενισχύει τον ανταγωνισμό και αυξάνει τις αποτιμήσεις των προς εξαγορά τραπεζών αυξάνοντας το κόστος διείσδυσης στις χώρες αυτές. Οι μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες επέδειξαν σημαντικό διεθνή προσανατολισμό από την δεκαετία του 1990. Συνολικά, το 2004, το 40% περίπου των εσόδων των μεγάλων τραπεζών της Ευρώπης προερχόταν από διεθνείς δραστηριότητες.

Κυριότεροι ανταγωνιστές των ελληνικών τραπεζών στην αυτή περιοχή είναι.⁹

- Η αυστριακή Erste Bank, κατέχει την 1η θέση στη Ρουμανία μετά την εξαγορά της BCR και συγκεντρώνει στην περιοχή μερίδιο αγοράς βάσει ενεργητικού 14%.
- Η αυστριακή Raiffeisen Zentral Bank, κατέχει την 1η θέση στην Αλβανία, την 1η στη Σερβία και την 3η στη Ρουμανία και συγκεντρώνει στην περιοχή μερίδιο αγοράς βάσει ενεργητικού 11%.
- Η γαλλική Société Générale, κατέχει τη 2η θέση στη Ρουμανία και συγκεντρώνει στην περιοχή μερίδιο αγοράς βάσει ενεργητικού 9%.
- Ο όμιλος της ιταλικής UniCredito, κατέχει την 1η θέση στη Βουλγαρία, συγκεντρώνει στην περιοχή μερίδιο αγοράς βάσει ενεργητικού 8%. Επίσης, η Ιταλική Banca Intesa κατέχει τη 2η θέση στη Σερβία.
- Η ουγγρική OPT Bank, κατέχει τη 2η θέση στη Βουλγαρία και συγκεντρώνει στην περιοχή μερίδιο αγοράς βάσει ενεργητικού 4%.
- Ανάμεσα στους 5 μεγαλύτερους ελληνικούς τραπεζικούς ομίλους, την πρώτη θέση στην Αλβανία έχει η Τράπεζα Πειραιώς, στη Βουλγαρία η Εθνική Τράπεζα, στην ΠΓΔΜ η Εθνική Τράπεζα, στη Ρουμανία η Alpha Bank και στη Σερβία η Εθνική Τράπεζα.

Οι ιδιωτικοποιήσεις στα Βαλκάνια βρίσκονται ήδη σε προχωρημένο στάδιο, καθώς τα 2/3 του ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος ελέγχεται από τράπεζες του εξωτερικού. Τα υψηλότερα ποσοστά ιδιωτικών τραπεζών καταγράφονται στην Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ.

Γράφημα 4: Επιτόκια Χορηγήσεων και Καταθέσεων, 2005

*Επιτόκια καταθέσεων: για καταθέσεις νοικοκυριών έως 1 έτος, Επιτόκια χορηγήσεων: Μέσο σταθμικό επιτόκιο καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων .

Πηγή: EBRD Transition Report, 2006

Το ενδιαφέρον των ελληνικών και ξένων τραπεζών για τις αγορές των βαλκανικών χωρών απορρέει από το γεγονός ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης χρηματοπιστωτικών εργασιών καθώς θα αναπτύσσονται οι οικονομίες, θα αυξάνουν τα εισοδήματα και επομένως οι ανάγκες των ιδιωτών και των επιχειρήσεων για τραπεζικά προϊόντα θα μεγαλώνουν.

Το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα στις εν λόγω χώρες φαίνεται από το γεγονός ότι ενώ είναι μια αγορά 50 εκατ. κατοίκων, το σύνολο του ενεργητικού όλων των τραπεζών μόλις που ξεπερνά τα 30 δις, την στιγμή που στην Ελλάδα των 11 εκατ. κατοίκων, το σύνολο του ενεργητικού του τραπεζικού

συστήματος ανέρχεται στα 205 εκατ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με στοιχεία 2003, οι χρηματοδοτήσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ στις βαλκανικές χώρες ήταν μόλις 16% έναντι 68% στην Ελλάδα και 112% στην Ευρωζώνη. Στα επόμενα χρόνια, οι χρηματοδοτήσεις προς ιδιώτες και επιχειρήσεις στις 5 βαλκανικές χώρες αναμένεται να αυξάνονται με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 25%, με την Ρουμανία και την Σερβία να προσεγγίζουν το 30%. Σημειώνεται ότι οι χρηματοδοτήσεις προς ιδιώτες εμφανίζουν ακόμη μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης αφού ως ποσοστό του ΑΕΠ σε καμία χώρα δεν ξεπερνά το 7% το 2003 (Ελλάδα 27%, Ευρωζώνη 53%). Επομένως, οι ταχείς ρυθμοί πιστωτικής επέκτασης και τα μικρά ακόμη μεγέθη χρηματοπιστωτικών εργασιών αποτελούν πρόκληση για την προσέλκυση ελληνικών και ξένων τραπεζών στην περιοχή. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν μακρόχρονη και όχι περιστασιακή επενδυτική στρατηγική, αντιμετωπίζοντας τα Βαλκάνια ως τον φυσικό χώρο ανάπτυξης των εργασιών τους.

3.8 ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Το 2005 η κεντρική τράπεζα της Ρουμανίας, στην προσπάθεια να αποθαρρύνει τις χορηγήσεις σε ξένο νόμισμα, αύξησε το όριο του ελάχιστου απαιτούμενου αποθέματος σε τοπικό νόμισμα επί των απαιτήσεων των τραπεζών σε ξένο νόμισμα από 30% σε 40%. Τον Μάρτιο του 2006, το 43% των συνολικών χορηγήσεων προς τον ιδιωτικό τομέα και το 52% των χορηγήσεων προς νοικοκυριά αφορούσαν δάνεια σε τοπικό νόμισμα. Τα δάνεια σε ξένο νόμισμα παρουσιάζουν πτωτική τάση, εντούτοις το μέγεθος τους εκτιμάται ότι είναι

μεγαλύτερο επειδή οι θυγατρικές και τα υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών μεταφέρουν τις απαιτήσεις τους στο εξωτερικό, στη χώρα στην οποία βρίσκεται η έδρα των ομίλων στους οποίους ανήκουν, προκειμένου να αποφύγουν τους περιορισμούς της κεντρικής τράπεζας της Ρουμανίας. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος, για τους δανειστές και για τους δανειζόμενους, έχει στην πραγματικότητα υποεκτιμηθεί.

Ο τραπεζικός κλάδος στη Ρουμανία αποτελείται από 39 τράπεζες, από τις οποίες οι 30 είναι ξένες και 1 είναι κρατική. Η συγκέντρωση του τραπεζικού συστήματος δεν είναι πολύ υψηλή καθώς οι 5 μεγαλύτερες ελέγχουν μόλις το 60% των κεφαλαίων του κλάδου.

Σήμερα το 90% των συνολικών κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος ελέγχεται από ξένες τράπεζες. Οι Ευρωπαϊκές τράπεζες ελέγχουν το 80% των κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος.

Μεσοπρόθεσμα και μετά την ολοκλήρωση των ιδιωτικοποιήσεων στη Ρουμανία αναμένονται σημαντικές ανακατατάξεις στον τραπεζικό κλάδο όσο αφορά την ένταση του ανταγωνισμού, των μεριδίων αγοράς, την ποιότητα και τον αριθμό των προσφερόμενων προϊόντων και την κερδοφορία των τραπεζών. Η αναμενόμενη όξυνση του ανταγωνισμού θα προκαλέσει νέο κύμα συγχωνεύσεων και εξαγορών καθώς τα τραπεζικά ιδρύματα θα λειτουργούν σε περιβάλλον όπου το μέγεθος της τράπεζας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο.

Το Α΄ τρίμηνο 2006, κυρίαρχη θέση στην τραπεζική αγορά της Ρουμανίας είχε η αυστριακή Erste Bank με μερίδιο ενεργητικού 25,9%. Ακολουθούσε η Γαλλική Société Générale, μετά την εξαγορά της BRD Bank, με μερίδιο

ενεργητικού 15,2% . Ως εκ τούτου ,εξετάζοντας τον τραπεζικό τομέα ανά χώρα, η Γαλλία καταλαμβάνει την πρώτη θέση με 13,7% (BRD Banque France Roumanie) η Ελλάδα με 6 τράπεζες το 10,4%, η Ολλανδία με την ABN Amro Bank ING το 9,9%, η Αυστρία με το 9,5% (Raiffeisen Bank, Volksbank, HVB Bank) η Ιταλία με 3,8% (Unicredito, Banca Daewoo, West Bank, Banco ItaloRomana, Banco de Roma) οι ΗΠΑ με 2,7% (με Citibank, Libra Banc κλπ).

Στο συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο ύψους 2,5 δις. δολ. περιλαμβάνονται και οι δύο τελευταίες αυξήσεις κεφαλαίων και εξαγοράς μετοχών της Εθνικής τράπεζας της Ελλάδος με την εξαγορά του 81,6% των μετοχών της Banca Romaneasca και την εξαγορά επιπλέον πακέτου 17% των μετοχών της Banc Post από την Eurobank EFG Ergasias.

Μετά την εξαγορά του 81,6% της ρουμανικής τράπεζας “Banca Romaneasca” από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ο ελληνικός τραπεζικός τομέας κατέχει πλέον τη δεύτερη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στον τραπεζικό τομέα με 10,4% έναντι 13,7% της Γαλλίας.

Συνεπώς ο τραπεζικός τομέας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους Έλληνες επενδυτές Στο τομέα αυτό έχουν πραγματοποιηθεί τα σημαντικότερα βήματα με την δυναμική παρουσία στην Ρουμανία μεγάλων Ελληνικών τραπεζών.

3.9 ΛΟΓΟΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ & ΕΞΑΓΟΡΩΝ

Πριν προχωρήσουμε όμως στην ανάλυση αυτών στην Ρουμανία, ας εξετάσουμε τους λόγους που ωθούν τις τράπεζες και γενικότερα τις επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε συγχωνεύσεις και εξαγορές άλλων επιχειρήσεων.

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών και η ένταση του ανταγωνισμού επιβάλλουν την επέκταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας όχι μόνο για την συνεχή επιτυχία μιας επιχείρησης, αλλά και για την εξασφάλιση της ίδιας της επιβιώσής της. Τα κυριότερα κίνητρα που καθιστούν απαραίτητες τις εξαγορές και συγχωνεύσεις μεταξύ των τραπεζών είναι τα ακόλουθα:¹⁰

- Εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας, που προκύπτουν από το αυξημένο μέγεθος της νέας επιχείρησης και φάσματος, που προκύπτουν από την παροχή νέων διαφοροποιημένων υπηρεσιών και προϊόντων.
- Συνδυασμός και αλληλοσυμπλήρωση πόρων, αξιοποίηση της διοικητικής ομάδας, της γνώσης και της πληροφόρησης για την αγορά που διαθέτει η εξαγοραζόμενη επιχείρηση.
- Αύξηση μεριδίου αγοράς και δύναμης της επιχείρησης μέσω του μεγαλύτερου μεγέθους της καινούργιας.
- Υπέρβαση εμποδίων εισόδου, αντιμετωπίζοντας ζητήματα που αφορούν το μεγάλο κόστος πρώτης εγκατάστασης, διαφήμισης και προώθησης των προϊόντων της επιχείρησης. Ειδικότερα σε διεθνές επίπεδο, οι συγχωνεύσεις και εξαγορές αποτελούν στρατηγική υπέρβασης του προστατευτισμού και των εμπορικών δασμών που επιβάλλουν οι ξένες χώρες.
- Μείωση κόστους και χρόνου ανάπτυξης νέων προϊόντων, διότι είναι πιο ακίνδυνο μια επιχείρηση να διαθέτει πόρους για την εξαγορά μιας λειτουργούσας εταιρίας από το να επενδύει στην ανάπτυξη καινοτομιών με αβέβαιο και βαθύ χρονικά μμέλλον.

➤ Αποφυγή υπερβάλλοντος ανταγωνισμού με την επέκταση σε άλλες αγορές και μείωση του βαθμού εξάρτησης από την αρχική αγορά στην οποία απευθύνεται η επιχείρηση.

➤ Μειώνεται ο ανταγωνισμός καθώς η δομή των αγορών γίνεται περισσότερο ολιγοπωλιακή.

➤ Εξάλειψη μειωμένης αποδοτικότητας της επιχείρησης-στόχου, με την αντικατάσταση μιας αναποτελεσματικής διοίκησης και την εκμετάλλευση της τεχνολογικής και χρηματοδοτικής ικανότητας της εξαγοράστριας εταιρίας.

➤ Αύξηση κερδών ανά μετοχή, καθώς οι επιχειρήσεις συνήθως επιδιώκουν υψηλό λόγο τιμής προς κέρδη ανά μετοχή (P/E).

➤ Μείωση υπερβάλλουσας ρευστότητας της επιχείρησης-αγοραστή, γεγονός που σημαίνει ότι η επιχείρηση προβαίνει σε μια εξαγορά αν κρίνει ότι είναι σκόπιμη για την αύξηση της αποδοτικότητας της.

Από την άλλη μεριά υπάρχουν πολύ συγκεκριμένοι παράγοντες που ενισχύουν την πιθανότητα αποτυχίας μιας συγχώνευσης ή εξαγοράς. Οι κυριότεροι από αυτούς τους παράγοντες σχετίζονται με την ανεπαρκή αξιολόγηση της απόδοσης επιχείρησης-στόχου, τις δυσκολίες ενοποίησης, το υπερβολικό χρέος και το ρόλο των στελεχών.

Ο πρώτος παράγοντας αφορά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες γίνεται μια υπερτίμηση από τις επιχειρήσεις- αγοραστές των πιθανών ωφελειών ή/και υποτίμηση του κόστους που συνοδεύει τέτοιες επιχειρηματικές κινήσεις.

Οι δυσκολίες ενοποίησης αφορούν τις περιπτώσεις που δεν επιτυγχάνεται ικανοποιητικός βαθμός συνέργειας μεταξύ των εταιρειών με αποτέλεσμα την επίτευξη χαμηλού βαθμού οικονομιών κλίμακας, φάσματος και αξιοποίησης των

ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Οι δυσκολίες ενοποίησης σχετίζονται, επίσης, και με τη διαφορετική εταιρική κουλτούρα των δύο επιχειρήσεων, τα διαφορετικά χρηματοοικονομικά και ελεγκτικά συστήματα και, κυρίως, στην δυσκολία αποτελεσματικής συνεργασίας των διοικητικών στελεχών.

Το υπερβολικό χρέος που συνδέεται με μια συγχώνευση ή εξαγορά έχει να κάνει με τις περιπτώσεις στις οποίες ο υποψήφιος αγοραστής, είτε από ελλιπή ενημέρωση είτε από υπερβολική αυτοπεποίθηση των στελεχών του για τα επικείμενα οφέλη, δεν έχει σαφή εικόνα για την ακριβή αξία της εταιρίας-στόχου, με αποτέλεσμα να πληρώνει μεγάλα έξοδα, τα οποία συχνά καλύπτονται με δανεισμό

Ο τελευταίος σημαντικός παράγοντας αποτυχίας των συγχωνεύσεων και εξαγορών αφορά το ρόλο των στελεχών των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, το βαθμό συνεργασίας και την πιθανότητα απροθυμίας συμβολής τους στην επιτυχία των στόχων μιας τέτοιας εταιρικής συμφωνίας.

Προκειμένου να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας της συγχώνευσης δυο επιχειρήσεων πρέπει να πληρούνται ορισμένες βασικές προϋποθέσεις.

Οι κυριότερες από αυτές είναι η σωστή αξιολόγηση των επιχειρήσεων-στόχων, η εξαγορά συμπληρωματικών προς τη μητρική επιχειρήσεων, η συμβατότητα εταιρικής κουλτούρας, η φιλική εξαγορά, η δυνατότητα ανάληψης χρέους από την πλευρά της μητρικής επιχείρησης, η εμπειρία στελεχών που θα ασχοληθούν με τη συγχώνευση ή την εξαγορά.

Ειδικά για τον τραπεζικό τομέα, οι μεγάλες αλλαγές που βρίσκονται σε εξέλιξη τα τελευταία χρόνια και ευνοούν τη μεγέθυνση του άριστου τραπεζικού

μεγέθους, οδήγησαν τις ελληνικές τράπεζες την τελευταία τριετία σε ένα πρώτο γύρο συγχωνεύσεων και εξαγορών. Οι κύριοι λόγοι της έντασης των συγχωνεύσεων-εξαγορών ήταν η επίτευξη συνεργειών στα έσοδα, η απόκτηση κρίσιμης μάζας στα δίκτυα και η αποτελεσματική απόσβεση των επενδύσεων στην τεχνολογία, ενώ η μείωση του κόστους δεν ήταν κυρίαρχο κριτήριο. Δημιουργήθηκαν έτσι λιγότερα, μεγαλύτερα και ισχυρότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, διότι η μεγέθυνση συνδυάστηκε με την εξυγίανση-ιδιωτικοποίηση τραπεζών του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο :ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

4.1 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (National Bank of Greece)

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε στην υπογραφή συμφωνίας για την απόκτηση ποσοστού 81,6% του μετοχικού κεφαλαίου της Ρουμανικής Τράπεζας Banca Romaneasca S.A. (BR), από τον κύριο μέτοχό της, Romanian American Enterprise Fund (RAEF). Για την ολοκλήρωση της εξαγοράς, απαιτείτο η λήψη των απαραίτητων εγκρίσεων από την Τράπεζα της Ελλάδος και τις αρμόδιες εποπτικές Αρχές της Ρουμανίας.

Στις 30 Ιουνίου 2003 το μερίδιο αγοράς του ενός υποκαταστήματος της ΕΤΕ στη Ρουμανία ήταν 0,5%. Με την εξαγορά της Banca Romaneasca το μερίδιο αγοράς της ΕΤΕ στο ρουμανικό τραπεζικό τομέα ανήλθε σε 1,5%.¹¹

Έτσι μετά την εξαγορά του 81,6% κατά το Δ' τρίμηνο του 2003 του πακέτου των μετοχών της Banca Romaneasca από την ΕΤΕ, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας κατέχει τη δεύτερη θέση στο ρουμανικό τραπεζικό σύστημα μεταξύ των ξένων επενδυτών με το 10,4% του συνόλου.

Η εξαγορά αυτή συνίστατο ένα σημαντικό βήμα στην ενίσχυση της πρωταγωνιστικής παρουσίας του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας στην περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης. Ταυτόχρονα επιτρέπει στην Εθνική Τράπεζα να τοποθετηθεί δυναμικά στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά της Ρουμανίας. Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας διαθέτει ήδη στη Ρουμανία μία χρηματιστηριακή εταιρία, μία ασφαλιστική εταιρία και ένα κατάστημα το οποίο θα συνεχίσει τη δραστηριότητά του για την πλήρη κάλυψη των χρηματοοικονομικών αναγκών της εντόπιας αγοράς.

Η BR είναι μια μεσαίου μεγέθους ρουμανική τράπεζα η οποία διαθέτει παρουσία σε όλες τις μεγάλες πόλεις της χώρας με δίκτυο 25 μονάδων και συνολικό ενεργητικό ευρώ 140 εκατ. περίπου. Η δραστηριότητα της BR στον τομέα των χρηματοδοτήσεων, εντοπίζεται κυρίως στο χώρο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενώ πρόσφατα έχει επιτύχει ανάπτυξη και στον τομέα της λιανικής τραπεζικής.

Στόχος της Εθνικής Τράπεζας είναι η επέκταση του δικτύου της BR σε 40 μονάδες με στόχο την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της εντόπιας αγοράς. Παρά τη σταδιακή ανάπτυξη όλων των τραπεζικών εργασιών, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη της λιανικής τραπεζικής όπου οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές κρίνονται ιδιαίτερα θετικές. Στους άμεσους στόχους της Εθνικής Τράπεζας εντάσσεται η παροχή από την BR ευρέως φάσματος τραπεζικών

προϊόντων και υπηρεσιών μέσω της προσφοράς των νέων προϊόντων που παρέχει η Εθνική Τράπεζα στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες χώρες της περιοχής. Οι δραστηριότητες της BR θα ενισχυθούν περαιτέρω μέσω των συνεργειών που θα προκύψουν με τις μονάδες του εκτεταμένου διεθνούς δικτύου της Εθνικής το οποίο, πέραν του χώρου της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης, διαθέτει σημαντικές μονάδες στα μεγαλύτερα διεθνή χρηματοοικονομικά κέντρα, όπως η Νέα Υόρκη, το Λονδίνο κ.α.¹²

Παράλληλα, σημαντικά θα είναι για την BR, τα οφέλη που θα προκύψουν από τη συστηματική εισφορά τεχνογνωσίας και υποστήριξης σε όλους τους κλάδους δραστηριότητας και υποδομών, από μέρους της ΕΤΕ.

Η απόκτηση της ρουμανικής τράπεζας Casa de Economiiimi Consemnamiuni (CEC) αποτελεί την υπ' αριθμόν ένα προτεραιότητα του Ομίλου Εθνικής Τράπεζας.

Αν η κίνηση ευοδωθεί τότε θα ολοκληρωθούν σε μεγάλο βαθμό οι επεκτατικές κινήσεις του ομίλου στο εξωτερικό και βαρύτητα θα δοθεί στη λειτουργική ενσωμάτωση των νέων τραπεζών στη δομή του ομίλου. Η απόκτηση της CEC αποτελεί κεντρικό σημείο στην επέκταση του εγχώριου ομίλου στην περιοχή καθώς η αγορά της Ρουμανίας αποτελεί, μαζί με αυτήν της Τουρκίας, τον ακρογωνιαίο λίθο του επιχειρησιακού σχεδιασμού της ΕΤΕ. Στο τριετές επιχειρησιακό σχέδιο και τελευταίο διαθέσιμο, που παρουσίασε η διοίκηση της Εθνικής το Μάρτιο του 2005, στρατηγικός στόχος ήταν η γρήγορη επέκταση στις δυο μεγαλύτερες αγορές της περιοχής, δηλαδή της Τουρκίας και της Ρουμανίας, απελευθερώνοντας κεφάλαια από χώρες με περιορισμένα περιθώρια ανάπτυξης

(όπως ΗΠΑ, Δυτική Ευρώπη κ.ά.), αλλά και αποχωρώντας από μη τραπεζικές δραστηριότητες.

Η CEC αποτελεί το τελευταίο μεγάλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που προσφέρεται για ιδιωτικοποίηση και γενικότερα αποτελεί το τελευταίο όχημα για να αποκτήσει κάποιος ξένος παίχτης το αποκαλούμενο κρίσιμο μέγεθος σε μια νύχτα. Η CEC, 5η σε μέγεθος βάση ενεργητικού, θυμίζει αρκετά το «δικό μας» Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Εδώ και 142 χρόνια λειτουργεί ως ο παραδοσιακός αποταμιευτικός οργανισμός της Ρουμανίας και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη στη συναλλακτική συνείδηση. Διατηρεί με διαφορά το μεγαλύτερο δίκτυο, που αποτελείται από περίπου 1.400 μονάδες, με περίπου 6 εκατ. ενεργούς λογαριασμούς. Βασικό πλεονέκτημα της CEC είναι η ευρεία καταθετική βάση (γύρω στα 1,5 δισ. ευρώ). Στο σύνολο των λιανικών καταθέσεων, η CEC κατέχει 13% μερίδιο αγοράς, ενώ στις καταθέσεις ιδιωτών σε τοπικό νόμισμα το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το 20%. Η μεγάλη καταθετική δεξαμενή συνεπάγεται ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την CEC, εξαιτίας της δυνατότητάς της να χρηματοδοτεί τις χορηγήσεις από τις καταθέσεις των πελατών της.

Ο όμιλος Εθνικής Τράπεζας διαθέτει 50 καταστήματα στα Σκόπια, 11 στην Αλβανία, 52 στη Ρουμανία. Την ισχυρότερη παρουσία διαθέτει στη Σερβία που πλέον μετά την εξαγορά της Vojvodaska διαθέτει δίκτυο 210 καταστημάτων, στη Βουλγαρία μέσω της UBB διαθέτει 148 καταστήματα και στην Τουρκία μέσω της Finansbank διαθέτει 262 καταστήματα.

4.2. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ “PIRAEUS BANK ROMANIA.

Ο Όμιλος Πειραιώς αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς και δραστήριους της ελληνικής οικονομίας. Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε παρουσιάζει συνεχή και ταχεία ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Η παρουσία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στο εξωτερικό εστιάζεται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειο, παράλληλα με παρουσία στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα του Λονδίνου και της Νέας Υόρκης. Όσον αφορά τη Ρουμανία, η τράπεζα Πειραιώς, αποφάσισε τον Απρίλιο του 2000 να δοκιμάσει το δυναμικό της ρουμανικής αγοράς παραλαμβάνοντας από την ουγγρική τράπεζα “Pater Bank” το σύνολο του κύκλου εργασιών της στο Βουκουρέστι.

Συγκεκριμένα, Η Piraeus Bank Romania ιδρύθηκε το 1995 με βάση τη ρουμανική νομοθεσία και έχει άδεια για την πραγματοποίηση όλων των τραπεζικών δραστηριοτήτων στη Ρουμανία. Η Τράπεζα εντάχθηκε στον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς στα μέσα του 2000, ενώ την 31.12.2004 διέθετε 14 καταστήματα, 5 στο Βουκουρέστι και 9 σε άλλες ρουμανικές πόλεις. Το μερίδιο αγοράς στο τέλος του Α' εξαμήνου 2003 ήταν 1% περίπου.

Στα σχέδια της Τράπεζας είναι η οργανική ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων, η οποία θα συμβάλει στην ανάπτυξη των εργασιών και στην απόκτηση μεγαλύτερου μεριδίου στην ρουμανική τραπεζική αγορά. Το ενεργητικό της Τράπεζας στις 31.12.2004 ανήλθε σε 262,1 εκατ ευρώ παρουσιάζοντας κέρδη προ φόρων περιόδου ύψους 2,1 εκατ ευρώ.

Ο όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς δραστηριοποιείται σήμερα στη Ρουμανία με την Piraeus Bank Romania με 54 καταστήματα.

Κύριους στρατηγικούς στόχους του Ομίλου Πειραιώς αποτελούν η περαιτέρω διεύρυνση των μεριδίων αγοράς στην ελληνική και στις τραπεζικές αγορές του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται, η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και του επιπέδου εξυπηρέτησης των πελατών του, η πρωτοπορία στη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων, η περαιτέρω ενίσχυση της θέσης του Ομίλου στη λιανική τραπεζική και τις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις, η ενδυνάμωση στους τομείς της διαχείρισης περιουσίας τρίτων και των τραπεζοασφαλειών και, τέλος, η ενίσχυση της κερδοφορίας του, με στόχο τη συνεχή αύξηση της περιουσίας των μετόχων του.

Στόχος της Πειραιώς τα 100 καταστήματα στη Ρουμανία

Στην οργανική ανάπτυξη δικτύου 100 καταστημάτων, μέχρι το τέλος του έτους, πρόκειται να προχωρήσει ο όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς στη ρουμάνικη αγορά, σε μια προσπάθεια να ενισχύσει τη θέση της τοπικά. Αυτό το χρόνο το δίκτυο της Τράπεζας αριθμεί 54 καταστήματα, ενώ άλλα 25 καταστήματα θα καταστούν λειτουργικά μέχρι το τέλος του Ιουνίου 2007. Το πρόγραμμα εξάπλωσης του δικτύου θα συνεχιστεί, με ανάλογους ταχύς ρυθμούς, και στο δεύτερο μισό του 2007 προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος των 100 καταστημάτων στο τέλος του έτους. Για την εκτέλεση της επένδυσης, η Piraeus Bank Romania προβλέπεται να δαπανήσει 30-40 εκατ. ευρώ. Για τη φετινή χρονιά η τράπεζα έχει θέσει ως στόχο να αυξήσει το συνολικό της ενεργητικό στα 1,5 δισ. ευρώ, από 972 εκ. ευρώ στο τέλος του 2006, και ήδη στο πρώτο τρίμηνο έχει καταφέρει να το ανεβάσει στα 1,13 δισ. ευρώ. Στο μερίδιο αγοράς της, το business

plan της τράπεζας προβλέπει διεύρυνσή του στο 3% από 2,6% πέρυσι, με προοπτική να το φθάσει στο 5% - 6% μέχρι το 2010. Στα σχέδια της διοίκησης περιλαμβάνεται ενίσχυση της δράσης της στον χρηματιστηριακό τομέα, καθώς και στο real estate, με «αιχμή» το Fund «Τριήρης» που έχει συσταθεί για επενδύσεις σε ακίνητα στα Βαλκάνια.

Πίνακας 3. Οικονομικά Μεγέθη της PIRAEUS BANK ROMANIA¹³

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Piraeus Bank Romania SA			
Ποσά σε € εκατ			
	2005	2004	Μεταβολή
Ενεργητικό	511,0	261,7	95%
Καταθέσεις	131,9	77,1	71%
Χορηγήσεις	380,1	163,5	>100%
Ίδια κεφάλαια	34,0	23,8	42%
Κέρδη προ φόρων	1,8	2,1	-14%

4.3. ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ “ΕΓΝΑΤΙΑ BANK ROMANIA”.

Η υπογραφή συμφωνίας εξαγοράς της BNP-Dresdner (Romania) S.A από την ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2000.

Η Διοίκηση της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ, στα πλαίσια της στρατηγικής της επιλογής για εξάπλωση των δραστηριοτήτων της στην αναπτυσσόμενη αγορά

της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και ιδιαίτερα των Βαλκανίων, ήρθε σε συμφωνία με την Dresdner Bank και BNP-PARIBAS για την εξαγορά του 100% των μετοχών της θυγατρικής τους Τράπεζας BNP-Dresdner Bank (Romania) S.A. Στην παραπάνω εξαγορά σύμβουλος ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ήταν το Balkan Helpline του Διεθνούς Οίκου Deloitte & Touche Consulting.¹⁴

Η BNP-Dresdner Bank (Romania) S.A. ιδρύθηκε το 1998 από την BNP και την Dresdner, στα πλαίσια της στρατηγικής των δύο Τραπεζών για επέκταση των δραστηριοτήτων τους στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη. Έδρα της Τράπεζας είναι το Βουκουρέστι και διαθέτει άδεια λειτουργίας του τύπου universal bank (δυνατότητα άσκησης όλων των τραπεζικών εργασιών εντός και εκτός της Ρουμανίας).

Μέχρι σήμερα η BNP-Dresdner Bank (Romania) S.A. δραστηριοποιήθηκε επιτυχώς στην Ρουμάνικη αγορά στον τομέα του Corporate Banking, του Treasury και του Private Banking. Η Τράπεζα διαθέτει άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό, σύγχρονα συστήματα οργάνωσης και τεχνολογίας και έχει αναπτύξει ιδιαίτερα σημαντική παρουσία στον χώρο του corporate banking. Στα δύο σχεδόν χρόνια της λειτουργίας της στην περιοχή, η BNP-Dresdner Bank (Romania) S.A. έχει καταξιωθεί ως ένας από τους πλέον αξιόπιστους οργανισμούς.

Η Εγνατία Τράπεζα συνεκτιμώντας την επιχειρηματική δυναμική, την τραπεζική ανάπτυξη και την θετική προοπτική της Ρουμάνικης οικονομίας, σε συνδυασμό με την εμπειρία που η ίδια διαθέτει στο retail banking προτίθεται να αναπτύξει δίκτυο καταστημάτων σε μεγάλες πόλεις της Ρουμανίας και να προωθήσει προϊόντα και υπηρεσίες που καλύπτουν τις ανάγκες του retail και

consumer banking παράλληλα με τις υπηρεσίες και τα προϊόντα που έχουν προωθηθεί από την BNP-Dresdner Bank (Romania) S.A.

Εξάλλου επιχειρηματικός στόχος της Εγνατίας Τράπεζας είναι η προώθηση στην Ρουμάνικη αγορά υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Η συμφωνία τελεί υπό την προϋπόθεση των εγκρίσεων της Τράπεζας της Ελλάδος, της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ρουμανίας.

4.4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ –EMPORIKI BANK - ROMANIA S.A

Η Εμπορική Τράπεζα ιδρύθηκε το 1907 και είναι μια από τις μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες της χώρας. Η σχετική πλειοψηφία των μετοχών της ανήκει σε νομικά πρόσωπα δημόσιου χαρακτήρα και η μετοχή της είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από τις 8 Απριλίου 1909.

Ο Όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας περιλαμβάνει μία επενδυτική τράπεζα, θυγατρικές τράπεζες στο εξωτερικό, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες επενδύσεων, επιχειρηματικού κεφαλαίου, ανάληψης απαιτήσεων τρίτων (factoring), χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), αμοιβαίων κεφαλαίων και βιομηχανικές εταιρίες.

Οι εταιρίες του Ομίλου κατέχουν εξέχουσα θέση στην αγορά και παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος και στην πρόοδο της οικονομίας.

Η Εμπορική Τράπεζα, ως ένας μεγάλος και ισχυρός τραπεζικός οργανισμός, δραστηριοποιείται τόσο στις εγχώριες όσο και στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος, προσφέροντας ένα μεγάλο φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων προϊόντων και υπηρεσιών, που καλύπτουν τις αποταμιευτικές,

Ο όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος αποφάσισε το 1999 να ανοίξει ένα υποκατάστημα της Εμπορικής Τράπεζας στη Ρουμανία, η στρατηγική της οποίας, μέχρι αυτήν τη στιγμή υπήρξε η οργανική ανάπτυξη στη ρουμανική αγορά. Στο τέλος του Α εξαμήνου του 2003 το μερίδιο αγοράς της ήταν 0,3%. Κατέχει το 98,48% του μετοχικού κεφαλαίου και διαθέτει δίκτυο 13 καταστημάτων και μιας θυρίδας.

Η Emproriki Bank - Romania S.A. λειτουργεί πλήρως ως εμπορική τράπεζα, παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα τραπεζικών εργασιών, όπως:

- Καταθέσεις προθεσμιακές και όψεως σε συνάλλαγμα και εγχώριο νόμισμα
- Εργασίες εξωτερικού (ενέγγυες πιστώσεις, αξίες προς είσπραξη, εμβάσματα, εγγυητικές επιστολές σε συνάλλαγμα και εγχώριο νόμισμα)
- Χορηγήσεις σε συνάλλαγμα και εγχώριο νόμισμα σε ιδιώτες, όπως : στεγαστικά δάνεια , καταναλωτικά δάνεια, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου κλπ

- Χορηγήσεις σε συνάλλαγμα και εγχώριο νόμισμα σε επιχειρήσεις για κεφάλαιο κίνησης, αγορά παγίων, χρηματοδότηση επενδύσεων, χρηματοδότηση εμπορίου
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες επιχειρηματικού ενδιαφέροντος
- Έκδοση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών
- Εισαγωγές-Εξαγωγές
- Θυρίδες Θησαυροφυλακίου
- Internet Banking

Όραμα και Στόχοι

Η Emporiki Bank - Romania S.A., ως μέλος του Ομίλου της Εμπορικής Τράπεζας, επιδιώκει τη βελτίωση της θέσης της στη ρουμανική τραπεζική αγορά, διαθέτοντας πελατοκεντρική αντίληψη και προσφέροντας αναβαθμισμένες υπηρεσίες στο σύνολο των πελατών της.

Η Τράπεζα στοχεύει στην περαιτέρω επέκτασή της ώστε ο συνολικός αριθμός των καταστημάτων της στο τέλος του 2007 να φτάσει τα 25.¹⁵

4.5 EFG EUROBANK – ERGASIAS.

Μια άλλη ελληνική παρουσία στη ρουμανική τραπεζική αγορά είναι της Eurobank-Ergasias η οποία εξαγόρασε το 2000 το 19,25% της ρουμανικής BANC POST. Αργότερα εξαγόρασαν και άλλα μερίδια με αποτέλεσμα σήμερα η EFG EUROBANK-ERGASIAS να ελέγχει πάνω από το 60% στην BANC POST. Κατά το 2003 η EFG ERGOBANK εξαγόρασε επιπλέον ποσοστό 17% της ρουμανικής

τράπεζας BANC POST απο την πορτογαλική BPI αυξάνοντας το μερίδιό της σε 53,2%.¹⁶

Η συγκεκριμένη σύμβαση για την απόκτηση πλειοψηφικού πακέτου μετοχών της Ρουμανικής Τράπεζας Banc Post υπέγραψαν με τη Ρουμανική Κυβέρνηση (Οργανισμός Αποκρατικοποιήσεων) η Τράπεζα EFG Eurobank, η Πορτογαλική Τράπεζα Banco Portugues de Investimento (BPI) και η General Electric Capital Corporation. Η σχετική σύμβαση υπεγράφη στις 20 Ιουλίου 2000 στο Βουκουρέστι

Η Banc Post Ρουμανίας είναι από τις σημαντικότερες τράπεζες της χώρας, με σύνολο 128 καταστημάτων και προσωπικό 4.000 ατόμων. Επίσης διαθέτει το μεγαλύτερο δίκτυο ATM/s στη Ρουμανική αγορά. Παράλληλα, η Banc Post συνεργάζεται με το ρουμανικό Ταχυδρομείο, εξασφαλίζοντας στην πελατεία της 2.650 επί πλέον θυρίδες εξυπηρέτησης για τις τραπεζικές τους εργασίες. Το σύνολο του ενεργητικού της Banc Post ανερχόταν την 31.12.99 σε 7.219 δισ. Λέι (334 εκ. Δολάρια) και τα προ φόρων κέρδη της σε 183 δισ. Λέι (8,5 εκ. Δολάρια). Η νέα αυτή επένδυση της EFG Eurobank εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής της για τη διεύρυνση της παρουσίας και των δραστηριοτήτων της στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Η EFG Eurobank εισέρχεται στην τραπεζική αγορά της Ρουμανίας από κοινού με εταίρους διεθνούς κύρους. Ο όμιλος BPI με τον οποίο η EFG Eurobank διατηρεί σοβαρές σχέσεις συνεργασίας είναι ο τέταρτος σε μέγεθος ιδιωτικός τραπεζικός οργανισμός της Πορτογαλίας και δραστηριοποιείται στους τομείς των Επενδυτικών και των Εμπορικών Τραπεζικών εργασιών. Η General Electric Capital Corp. ανήκει στον όμιλο εταιρειών της General Electric η οποία, ως γνωστόν, είναι η μεγαλύτερη σε

μέγεθος εταιρεία των Η.Π.Α. Σε συνεργασία με τους εταίρους της η EFG Eurobank σχεδιάζει την περαιτέρω ανάπτυξη των μεγεθών και των εργασιών της Banc Post, την προσφορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών προς την πελατεία της και τη σταδιακή αναβάθμιση των συστημάτων υποδομής και υποστηρίξεώς της, με στόχο την ανάδειξη της Ρουμανικής Τράπεζας σε Τράπεζα με διεθνείς προδιαγραφές λειτουργίας και υψηλό επίπεδο υπηρεσιών στο χρηματοπιστωτικό τομέα, ο οποίος παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης.

Η Banc Post είναι μια μεγάλη τράπεζα που δραστηριοποιείται στη Λιανική και Εταιρική Τραπεζική παρέχει υπηρεσίες για την ικανοποίηση των επιχειρηματικών αναγκών της Ρουμανίας. Την εποχή της απόκτησης της από την EFG ERGOBANK, η Banc Post λειτουργούσε βάσει πολλαπλών συστημάτων διαχείρισης – βασικών τραπεζικών και εξωτερικών λειτουργιών - προκειμένου να ανταποκριθεί στις επιχειρηματικές της ανάγκες.

Προκειμένου να οργανώσει τις υπάρχουσες επιχειρηματικές διαδικασίες και να εκσυγχρονίσει τα συστήματά της, η Banc Post επέλεξε την κορυφαία σε παγκόσμιο επίπεδο καθολική λύση τραπεζικών συναλλαγών, FLEXCUBE® της i-flex solutions limited, ως το νέο της βασικό τραπεζικό σύστημα.¹⁷

Η ATC, σε συνεργασία με την i-flex, υλοποίησε το νέο σύστημα στις εγκαταστάσεις της Banc Post στη Ρουμανία.

Η εγκατάσταση του FLEXCUBE® στην Banc Post συνίσταται στα ακόλουθα μέρη: Βασικό τμήμα, MIS, Επικύρωση υπογραφής, Λειτουργίες υποκαταστήματος, Ταμίας, Ημερολόγιο, Τρεχούμενοι και Καταθετικοί Λογαριασμοί, Καταθέσεις, Δάνεια, Πληρωμές και Εισπράξεις, Πάγιες εντολές, Μεταβίβαση κεφαλαίων, Συμφωνία λογαριασμών, Ξένο συνάλλαγμα,

Χρηματαγορά, Πιστωτικές επιστολές, Εγγυήσεις, Λογαριασμοί και Εισπράξεις,
Ηλεκτρονικό σύστημα μηνυμάτων και τραπεζικές λειτουργίες μέσω Internet.

Οι διεπαφές με εξωτερικά συστήματα περιλαμβάνουν ένα σύστημα
ATM/POS, ένα σύστημα ροής εργασίας για την έγκριση δανείων/πιστώσεων, ένα
σύστημα EPICOR ERP – που χρησιμοποιείται για υποβολή αναφορών περί
Γενικού Καθολικού, ένα σύστημα διαχείρισης πιστωτικών καρτών και διεπαφή με
το Ρουμανικό Ταχυδρομείο.

Βασικά στοιχεία που αφορούν στο έργο:

- 164 Υποκαταστήματα, Αντιπροσωπείες και Καταστήματα λιανικής πώλησης
- 350.000 συναλλαγές την ημέρα
- 4.000.000 λογαριασμοί
- Συνεχής λειτουργία

4.6 ALPHA BANK ROMANIA

Ο Όμιλος Alpha Bank, καινοτόμος, σύγχρονος και ισχυρός, έχει ξεπεράσει
προ πολλού τα σύνορα της Ελλάδος και συνεχίζει να επεκτείνεται στην
Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Ν.Α. Ευρώπη, την Α. Μεσόγειο και τις ΗΠΑ. Ο όμιλος
έχει θέσει ως στόχο του να καταστεί Ευρωπαϊκή Δύναμη έτοιμη να αντιμετωπίσει
τις προκλήσεις του 21ου αιώνα.

Η Alpha Bank είναι η δεύτερη σε μέγεθος τράπεζα στην Ελλάδα με
πρωτεύουσα παρουσία στις βασικές αγορές του εγχώριου χρηματοοικονομικού

τομέα και ιδιαίτερα σημαντική παρουσία στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης αλλά και στο Λονδίνο. Μεταξύ των σημαντικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων της συμπεριλαμβάνονται το εκτεταμένο και εκσυγχρονισμένο δίκτυο καταστημάτων της, η πελατειακή βάση τόσο στον τομέα των ιδιωτών όσο και στους τομείς των επιχειρήσεων και των θεσμικών επενδυτών, το πολύ ισχυρό εμπορικό σήμα και το υψηλό επίπεδο αξιοπιστίας της.¹⁸

Η Alpha Bank δραστηριοποιείται σ' ένα πολύ ευρύ φάσμα του χρηματοοικονομικού τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Στην προσπάθεια εξάπλωσης των δραστηριοτήτων του και ενδυνάμωσης της θέσης του στην αγορά ο όμιλος εφαρμόζει μια διττή επεκτατική πολιτική. Το ένα σκέλος αφορά τη δημιουργία νέων εταιρειών στενά συνδεδεμένων με την τράπεζα και οργανωμένων σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, όπου με υψηλού επιπέδου εξειδικευμένο προσωπικό στοχεύει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πελατών, ιδιωτών και επιχειρήσεων, και να δραστηριοποιείται αποτελεσματικά στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Το άλλο σκέλος της στρατηγικής μεγέθυνσης του ομίλου αφορά τις στρατηγικές συγχωνεύσεις και εξαγορές ομοειδών επιχειρήσεων.

Οι σημαντικότερες κινήσεις της Alpha Bank στο χώρο των συγχωνεύσεων και εξαγορών συνοπτικά είναι οι ακόλουθες: Εξαγόρασε το 75% της Lombard Natwest, η οποία από την 1/10/98 λειτουργεί με την επωνυμία Alpha Τράπεζα Limited. Επίσης, μέσα στο 1998 δημιουργήθηκε η Alpha Ασφαλιστική από συγχώνευση της Ελληνοβρετανικής και της Εμπορικής Ασφαλιστικής. Το Μάρτιο του 1999 αποφασίστηκε η εξαγορά του 51% της Ιονικής και Λαϊκής Τράπεζας. Η

συγχώνευση των δύο ομίλων ολοκληρώθηκε στις 25/4/2000 και έτσι προέκυψε το νέο τραπεζικό σχήμα με την επωνυμία Alpha Bank.

Το Δεκέμβριο του 1999 ολοκλήρωσε την εξαγορά της Kreditna Banka AD-Skorje, ιδιωτικής τράπεζας των Σκοπίων, που έδωσε τη δυνατότητα στον όμιλο δραστηριοποίησης σε όλη τη Βαλκανική, μέσω των Alpha Bank Romania και των υποκαταστημάτων στην Βουλγαρία και στην Αλβανία.

Σημαντικές είναι, επίσης, οι κινήσεις εντός των ορίων του ομίλου, δηλαδή η απορρόφηση από τη μητρική Alpha Bank θυγατρικών της εταιρειών. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις της Alpha Επενδύσεων Α.Ε.Ε.Χ, η συγχώνευση της οποίας ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο του 2003, η απορρόφηση της Δέλτα Singular τον Αύγουστο του 2004 και η εξαγορά του 50% των μετοχών της Alpha Leasing Romania το Σεπτέμβριο του 2004, με αποτέλεσμα ο όμιλος να κατέχει το σύνολο των μετοχών της εταιρείας.

Η Τράπεζα άρχισε τις δραστηριότητές της στη Ρουμανία το 1994 όταν εξαγόρασε την ρουμανική τράπεζα Banca Bucuresti με το όνομα της οποίας ξεκίνησε τις δραστηριότητές της. Το έτος 2000 μετά το πρόγραμμα επεκτάσεως της Alpha Bank στη Ρουμανία η Banca Bucuresti κατέστη Alpha Bank. Στο τέλος Ιουνίου 2003 η Alpha Bank κατείχε ένα μερίδιο αγοράς της τραπεζικής αγοράς ύψους 3,5%.

Πρόσφατα, η Banca Bucuresti μετονομάστηκε σε Alpha Bank Romania για να υπογραμμίσει τις σχέσεις της με τον όμιλο στον οποίο ανήκει, καθώς και για να ενισχύσει τη δέσμευσή της για την ανάπτυξη της ρουμανικής οικονομίας,

προσφέροντας υψηλά τραπεζικά προϊόντα, καθώς και σύγχρονες υπηρεσίες συμβουλευτικής φύσεως και επενδύσεων για εταιρείες και αναδόχους.

Με συνολικό δυναμικό 167.430.000 δολάρια και καθαρό κέρδος 4.828.000 δολάρια στις 31 Δεκεμβρίου 1999, με παρουσία στα σημαντικότερα χρηματιστικά και βιομηχανικά κέντρα της Ρουμανίας (Βουκουρέστι, Άραντ, Μπάια Μάρε, Κλουζ, Κωνσταντζα, Ιάσι, Σιμπίου, Τιμισοάρα) η Alpha Bank Romania είναι το δυναμικότερο υποκατάστημα ξένης τράπεζας σε ό,τι αφορά την επέκτασή της και η πρώτη τράπεζα στη Ρουμανία που εισήγαγε και προσέφερε τραπεζικές υπηρεσίες σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Παρά τις δυσκολίες που παρουσιάζει το ρουμανικό οικονομικό περιβάλλον, η τράπεζα σημείωσε σημαντικά αποτελέσματα. Σε σχέση με την ίδια περίοδο του 1998, το καθαρό κέρδος της αυξήθηκε κατά 83% περίπου, φθάνοντας στις 30 Ιουνίου 2000 στο ποσό των 3.271.000 δολλαρίων. Το χαρτοφυλάκιο πιστώσεων αυξήθηκε επίσης σταθερά κατά 17% περίπου. Επίσης φέτος, η τράπεζα πρόκειται να αυξήσει το εταιρικό της κεφάλαιο με 1 εκατομμύριο δολ. που εκπροσωπεί το 5% των μετοχών που θα εξαγοράσει η Banca Monte dei Paschi, η παλαιότερη τράπεζα στον κόσμο και μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ιταλίας.

Σήμερα, στη Ρουμανία, ο όμιλος εκπροσωπείται όχι μόνον από την Alpha Banc Romania, αλλά και από την Alpha Finance Romania, την Alpha Leasing και την Danube Fund.

Συμπληρώνοντας δώδεκα έτη παρουσίας στην αγορά της Ρουμανίας, η Alpha Bank Romania δραστηριοποιείται στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε

εγχώριες και διεθνείς επιχειρήσεις, καθώς και υπηρεσιών λιανικής τραπεζικής σε ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες επεκτείνονται και στους τομείς investment banking, leasing, ασφαλειών, καθώς και χρηματιστηριακών πράξεων και χρηματοοικονομικών συμβουλών, μέσω των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου στη Ρουμανία Alpha Finance Romania, Alpha Leasing Romania, Alpha Insurance Brokers και Alpha Advisory SRL.

Το δίκτυο της Τραπέζης αριθμεί **79** Καταστήματα. Το 2005 οι εργασίες της Τραπέζης αναπτύχθηκαν πολύ ικανοποιητικά. Ιδιαίτερη επιτυχία σημειώθηκε στην ανάπτυξη των εργασιών καταναλωτικής και στεγαστικής πίστωσης, καθώς και στις χορηγήσεις προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

4.6.1 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΡΙΑΕΤΙΑΣ ALPHA BANK: ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Ολοκληρώθηκε το business plan της τριετίας 2007-2010 της ALPHA BANK στις 20 Απριλίου στο Βουκουρέστι. Η επιλογή της ρουμανικής πρωτεύουσας σηματοδοτεί την έμφαση που δίνει η τράπεζα στην επέκταση στη ΝΑ.Ευρώπη.

Ένα έτος πριν, η Alpha Bank παρουσίασε την ατζέντα 2010 που αποτελεί οδηγό της δραστηριότητας του Ομίλου. Με βάση την εξέλιξη των εργασιών και των μεγεθών του δωδεκαμήνου, στο νέο business plan θα επαναπροσδιοριστούν οι στόχοι, ενώ παραμένουν οι άξονες στρατηγικής της τράπεζας: έμφαση στη λιανική τραπεζική, γοργή επέκταση στη ΝΑ Ευρώπη και έλεγχος του κόστους. Κεντρικός στόχος του επιχειρησιακού σχεδίου είναι η ετήσια αύξηση των κερδών ανά μετοχή κατά 20% σε μέσο όρο, στόχος που υπερκαλύφθηκε το 2006 καθώς η αύξηση ήταν 27%. Στη λιανική τραπεζική, η έμφαση δίνεται στην στεγαστική και καταναλωτική πίστη όπως και στο asset management, με τη διάθεση νέων προϊόντων σε όλες τις κατηγορίες εργασιών. Στο τέλος του 2008, τα δάνεια λιανικής προβλέπονται στο 53% του συνόλου από 47% σήμερα, με τις χορηγήσεις στη ΝΑ Ευρώπη να αντιστοιχούν στο 13%.¹⁷

Αναφορικά με τα μερίδια αγοράς, επιδιώκεται για το 2008 η αύξηση του συνολικού μεριδίου στο 14% από 12,8% το 2006, στην καταναλωτική πίστη στο 14,4% από 12,3%, στη στεγαστική στο 16,5% από 14,8% και στη ΝΑ Ευρώπη στο 7,7% από 5,7%. Η agenda 2010 προβλέπει δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων άνω του 28% το 2008 από 27% το 2006, δείκτη κόστους προς έσοδα της τάξης του 42% από 46% σήμερα και margin στο 3,4% από 3,1% στην προηγούμενη χρήση. Συγκεκριμένα, την αύξηση του μεριδίου που κατέχει στη ρουμανική αγορά, στο 5% φέτος, καθώς και την είσοδό της στην αγορά των επενδυτικών funds, σχεδιάζει η Alpha Bank Romania.¹⁸

Το πιστωτικό χαρτοφυλάκιο της Alpha Bank αναμένεται να αυξηθεί κατά τουλάχιστον 55% φέτος, με τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων πελατών να αποτελεί τον βασικό καταλύτη.

Η Alpha Bank Ρουμανίας στοχεύει σε μερίδιο αγοράς που θα της δώσει τη δυνατότητα να παραμείνει μεταξύ των έξι-επτά καλύτερων τραπεζών στη Ρουμανία μεσοπρόθεσμα και να καταταχθεί μεταξύ των πέντε καλύτερων τραπεζών μέχρι τα τέλη του 2010.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η επέκταση του δικτύου των καταστημάτων της τράπεζας, από τα 70 στα 125, μέχρι τα τέλη του έτους, ενώ μέσα στα επόμενα δύο χρόνια στόχος είναι η αύξηση του αριθμού των υποκαταστημάτων στα 150.

Στις προτεραιότητες της Alpha Bank Romania για την προσέλκυση νέων πελατών, είναι η δημιουργία εναλλακτικών "καναλιών" διανομής τραπεζικών προϊόντων, καθώς και η βελτίωση των προϊόντων στεγαστικών δανείων και της πρόσβασης των πελατών σε αυτά.

Η πιο παλαιά θυγατρική της Alpha στο εξωτερικό, προχώρησε σε αύξηση κεφαλαίου περίπου κατά 17,8 εκατ. Ευρώ, κεφαλαιακή «ένεση» για την Alpha Bank Romania, η οποία προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, υλοποιώντας ένα ευρύτατο επενδυτικό πρόγραμμα που στοχεύει σε δίκτυο 300 καταστημάτων έως το τέλος του 2010.¹⁷

Η παρουσία της ελληνικής τράπεζας στη Ρουμανία είναι σταθερά αυξητική, με στόχο να κατακτήσει το 10% της τοπικής τραπεζικής αγοράς μέχρι το 2010. Την περίοδο αυτή το μερίδιό της έχει φτάσει περίπου στο 4% (στον τομέα των πιστώσεων προς ιδιώτες), αλλά η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται

στη διεύρυνση του δικτύου, όπου πλέον λειτουργούν 70 καταστήματα, έναντι 30 στο τέλος του 2005.

Για τη φετινή χρονιά προγραμματίζεται η λειτουργία ακόμη 40-50 νέων καταστημάτων, με στόχο η τράπεζα να αυξήσει το μερίδιο που κατέχει στη ρουμανική αγορά στο 5%.

Ωστόσο το μεγάλο επενδυτικό πρόγραμμα της Alpha Bank Romania αρχίζει να επηρεάζει το κόστος και έτσι το 2007 δεν αναμένεται να είναι καλύτερο από το 2006, σε όρους κέρδους.

Το τριετές επιχειρησιακό σχέδιο 2006-2008 προβλέπει σημαντική οργανική ανάπτυξη με επέκταση του δικτύου Καταστημάτων, από 30 σε 150 περίπου, τουλάχιστον διπλασιασμό του ενεργητικού και αύξηση του μεριδίου αγοράς. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη του δικτύου στην ευρύτερη περιοχή του Βουκουρεστίου, με τη δημιουργία μικρών και ευέλικτων σημείων πωλήσεως (selling agencies) τα οποία θα εξυπηρετούν κυρίως ιδιώτες πελάτες (λιανική τραπεζική).¹⁹

Σημαντικά έργα για την επόμενη περίοδο θα είναι η αντικατάσταση του συστήματος πληροφορικής της Τραπέζης, η λειτουργική της αναδιοργάνωση και η μετεγκατάστασή της καθώς και των θυγατρικών της σε νέο, υπό κατασκευήν, ιδιόκτητο κτήριο σε κεντρικό σημείο του Βουκουρεστίου.

Βασικός στόχος για την επόμενη τριετία αποτελεί η ενίσχυση της θέσεως της Alpha Bank Romania και του Ομίλου γενικότερα στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά της Ρουμανίας, με έμφαση στην ανταγωνιστικότητα και στην ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελληνική Οικονομία, παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει πραγματοποιήσει τα τελευταία χρόνια, παραμένει μια μικρή οικονομία και αγορά σε σχέση με τα ευρωπαϊκά μεγέθη, με περιορισμένο εξαγωγικό προσανατολισμό και μικρές αγορές χρήματος και κεφαλαίου, ενώ έχουμε χαμηλές κατατάξεις διεθνώς, όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα. Οι ελληνικές

επιχειρήσεις έχουν μια αξιοπρόσεκτη παρουσία στα Βαλκάνια τα τελευταία χρόνια, αλλά ελάχιστη σε σχετικούς όρους παρουσία στις διεθνείς αγορές και στις ευρωπαϊκές χώρες, με μερικές μόνο εξαιρέσεις. Ελάχιστες εταιρείες είναι rated διεθνώς ή δημοσιεύουν διεθνή λογιστικά πρότυπα. Οι τραπεζικές εργασίες, όταν εκφράζονται σαν ποσοστό του ΑΕΠ, φαίνεται ότι έχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης. Γι' αυτό λέγεται κατά κόρον ότι η Ελλάδα είναι underbanked. Αυτό ισχύει κυρίως για τις χρηματοδοτήσεις και την ανάπτυξη νέων εργασιών, που αποφέρουν προμήθειες (π.χ. διαχείριση διαθεσίμων ιδιωτών), άρα υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών με ικανοποιητικά περιθώρια κερδοφορίας.

Την ίδια στιγμή, τραπεζικά στελέχη εκτιμούν ότι οι χορηγήσεις των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στη ΝΑ Ευρώπη, πάντα μέσω των τραπεζών που έχουν εξαγοράσει και αναπτύσσουν στην περιοχή, θα αυξηθούν κατά το τρέχον έτος σε ένα ποσοστό της τάξης του 40% περίπου.

Με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία να είναι ήδη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι προοπτικές για δυναμική ανάπτυξη παραμένουν ισχυρές. Οι προσδοκίες αυτές σχετίζονται άμεσα με την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στις χώρες αυτές, η οποία μεταφράζεται σε ζήτηση για χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και με τη μεγαλύτερη επέκταση των εμπορικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων των ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή.

Κύριοι πελάτες των τραπεζών που λειτουργούν στη ΝΑ Ευρώπη και ελέγχονται από ελληνικές τράπεζες είναι κατ' εξοχήν ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός των ελληνικών συνόρων, αλλά και σημαντικός αριθμός

«εγχώριων» Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Αξιόλογη μάλιστα θεωρείται και η πελατειακή σχέση που έχει αναπτυχθεί και με το Δημόσιο των αντίστοιχων χωρών.

Στόχος όλων των ελληνικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, είναι τα έσοδα από τις εκτός Ελλάδος δραστηριότητες να φθάσουν τα επόμενα χρόνια σε επίπεδα που να υπερβαίνουν το 20%.

Σήμερα επομένως τα Βαλκάνια, προσφέρουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης των εργασιών στις τράπεζες των ευρωπαϊκών χωρών, λόγω του υψηλού ρυθμού πιστωτικής επέκτασης και του χαμηλού ακόμη επιπέδου ανάπτυξης των χρηματοοικονομικών αγορών. Ωστόσο, όσο επεκτείνεται η αναβάθμιση συστημάτων και προϊόντων που προσφέρουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες, τόσο οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να προσαρμόσουν την στρατηγική τους σε περιβάλλον αυξανόμενου ανταγωνισμού.

Η οικονομική πολιτική που εφαρμόζουν οι χώρες των Βαλκανίων προσανατολίζεται στον στόχο της μακροοικονομικής και χρηματοοικονομικής σταθερότητας και οι διαρθρωτικές δομές των εγχώριων οικονομιών συγκλίνουν στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών, οι χώρες αυτές δεν αντιμετωπίζουν τις αγκυλώσεις που παρουσιάζουν οι ευρωπαϊκές οικονομίες, καθότι δεν υπάρχουν παγιωμένα κοινωνικά μοντέλα που να έχουν δημιουργήσει συντεχνιακά συμφέροντα συγκεκριμένων επαγγελματιικών τάξεων. Έτσι, η σύγκλιση προς τα ενδεδειγμένα σύγχρονα πρότυπα είναι γρηγορότερη και οι προσαρμογές του οικονομικού περιβάλλοντος ευκολότερες.

Ως εκ τούτου, στις χώρες αυτές, η απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα ολοκληρωθεί ταχύτερα σε σχέση με άλλες χώρες στο παρελθόν. Η ταχεία σύγκλιση προτύπων θα επηρεάσει αναπόφευκτα και τον ρυθμό αύξησης της ζήτησης για χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες, η οποία θα εισέλθει ταχύτερα σε φάση ωρίμανσης. Έτσι οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να επιταχύνουν την εδραίωση της θέσης τους στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης όσο η πιστωτική επέκταση είναι ισχυρή.

Η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στις αναπτυσσόμενες εγγύς αγορές της Βαλκανικής παραμένει κεντρικός άξονας της στρατηγικής τους. Ωστόσο, σήμερα όλο και περισσότερο οι αποτιμήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων στην περιοχή αυξάνονται σε τέτοιο βαθμό, που σε ορισμένες περιπτώσεις το τίμημα εξαγοράς είναι απαγορευτικό για τις ελληνικές τράπεζες.

Οι υψηλές αποτιμήσεις καθιστούν πιο πρόσφορη μέθοδο επέκτασης στην περιοχή την οργανική ανάπτυξη των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς οι εναπομένουσες προς πώληση τράπεζες είναι λίγες και ακριβότερες. Ακόμη και σε λιγότερο ανεπτυγμένες αγορές (π.χ. στη Σερβία), οι εξαγορές πραγματοποιούνται σήμερα στο τετραπλάσιο της λογιστικής αξίας των προς πώληση τραπεζικών ιδρυμάτων, ενώ πριν από λίγα μόλις χρόνια οι εξαγορές πραγματοποιούνταν σε τιμές μιάμιση φορά πάνω από την λογιστική τους αξία.

Σε ορισμένες βαλκανικές χώρες οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί, όπως αναλύσαμε στην περίπτωση της Ρουμανίας, και ο βαθμός ιδιωτικού ελέγχου του τραπεζικού κλάδου βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα (έως και

90% των συνολικών κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος). Η είσοδος ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων και η ανάπτυξη νέων τοπικών τραπεζών θα μειώσει περαιτέρω το μερίδιο αγοράς για τα εναπομείναντα μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα κρατικών συμφερόντων.

Το επόμενο στάδιο, και λόγω μείωσης των επιπέδων συγκέντρωσης του κλάδου, θα είναι οι εγχώριες συγχωνεύσεις και εξαγορές, στις οποίες θα εξαναγκαστούν οι τράπεζες με τα μικρότερα μερίδια αγοράς. Οι ελληνικές τράπεζες θα χρειαστεί να επεκταθούν γρήγορα και να αποκτήσουν κατάλληλο μέγεθος, ώστε να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο επόμενο στάδιο των συγχωνεύσεων και εξαγορών στην περιοχή.

Ωστόσο, παρά τις σημαντικές κινήσεις που πραγματοποίησαν τα τελευταία χρόνια οι εγχώριες τράπεζες, η παρουσία και το μέγεθός τους στις χώρες της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης δεν είναι μεγάλο. Παρά τα περι του αντιθέτου θυλούμενα το συνολικό μέγεθος των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό είναι περιορισμένο. Στη Ρουμανία, για παράδειγμα, τη χώρα με την οποία ασχοληθήκαμε εκτενέστερα διότι αποτελεί τη μεγαλύτερη και πλέον ανεπτυγμένη αγορά της περιοχής, το μερίδιο των ελληνικών τραπεζών αθροιστικά, μόλις, ξεπερνά το 10%, έχοντας, μάλιστα, να ανταγωνισθούν ευρωπαϊκά μεγαθήρια όπως την Raiffeisen, την Erste, UniCredit Group και πολλές άλλες.

Στελέχη τραπεζών αναγνωρίζουν ότι αν και τα πρώτα βήματα έγιναν από πολύ νωρίς, στη συνέχεια σημειώθηκε μια σχετική αδράνεια που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην ταχύτατη ανάπτυξη της εγχώριας αγοράς η οποία απορρόφησε την ενεργητικότητα των εγχωρίων τραπεζών. Ωστόσο, υπογραμμίζουν ότι οι ελληνικές

τράπεζες διαθέτουν σήμερα ισχυρότατες βάσεις στην περιοχή οι οποίες επαρκούν για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Οι Έλληνες τραπεζίτες αισιοδοξούν ότι από την σταδιακή ανάπτυξη της λιανικής θα αποκομίσουν μεγάλα οφέλη διαθέτοντας ευρύ δίκτυο καταστημάτων στην περιοχή και μεγάλη τεχνογνωσία.

Θα λέγαμε επομένως ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας στις χώρες αυτές έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης και η έγκαιρη διείσδυση των ελληνικών τραπεζών θα τις διευκολύνει να αποκτήσουν ισχυρή ανταγωνιστική θέση. Από την άλλη πλευρά, η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στις χώρες αυτές συνεπάγεται αυξημένους κινδύνους· για το λόγο αυτό η επέκταση πρέπει να γίνεται με προσεκτικά βήματα, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες του στελεχιακού δυναμικού και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της κάθε τράπεζας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- 1) Εισήγηση του κ. Χ. Κουναλάκη, Συμβούλου Α' ΟΕΥ Ρουμανίας στην ημερίδα του ΣΕΒΕ για τη Ρουμανία (Η αγορά της Ρουμανίας)
- 2) Dunning, J.: *Multinational Enterprises and the Global Economy*, του εκδοτικού οίκου Addison Wesley), 1993

- 3) Περιληπτική Έκθεση ΔΕΘ για το έτος 2003: 1) Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία
- 4) Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: Ενισχύεται η παρουσία ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια, Μάιος 2001
- 5) Παρουσίαση Τρ. Κωστόπουλου-Επίκουρου Καθηγητή Πανεπιστημίου Μακεδονίας: Οι Ελληνικές Επενδύσεις στα Βαλκάνια: Περιφερειακές Ανισότητες & Οικονομικές Αλληλεπιδράσεις
- 6) Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: Άρθρο του Χρ. Κεφάλια - Δ/ση Οικονομικών Μελετών ALPHA BANK: Ελληνική Επιχειρηματικότητα στη ΝΑ Ευρώπη, Μάρτιος 2007
- 7) Περιληπτική Έκθεση ΔΕΘ για το έτος 2003: Ελληνικές Επενδύσεις στη Ρουμανία
- 8) Άρθρο: Ελληνική Επέλαση στα Βαλκάνια και τη ΝΑ Ευρώπη
- 9) www.pathfinder.gr : «Πρέπει να εκμεταλλευτούν» τη βαλκανική αγορά οι ελληνικές τράπεζες, λέει η Εμπορική, Φεβρουάριος 2005
- 10) Γερ. Γ. Ρομποτής, Ερευνητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: Η Στρατηγική των Συγχωνεύσεων και των Εξαγορών στον Τραπεζικό Κλάδο: Η περίπτωση της ALPHA BANK
- 11) www.xak.com: Δελτίο Τύπου Νοέμβριος 2003: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. : Υπογραφή Συμφωνίας για την απόκτηση του 81,6% της Ρουμάνικης Τράπεζας Banca Romaneasca S.A.

- 12) Εθνική Τράπεζα Ελλάδος: www.nbg.gr
- 13) Ετήσια Ενημέρωση Αναλυτών Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς, Μάρτιος 2007
- 14) www.pressreleases.gr: Υπογραφή συμφωνίας εξαγοράς της BNP-Dresdner Bank(Romania) S.A. από την ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
- 15) Εμπορική Τράπεζα: www.emporiki.gr
- 16) Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ: Εξαγορά- Στη Eurobank το 53,25% της ρουμανικής Bank Post, Απρίλιος 2003
- 17) www.atc-fsi: Eurobank Bank Post Romania
- 18) www.euro2day.gr : ALPHA BANK: Τα σχέδια για τη Ρουμανία, Alpha Bank: Στόχος μερίδιο 5% στη ρουμανική αγορά, Ιανουάριος 2007
- 19) Εφημερίδα ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ (14 Μαρτίου 2007): Τι περιλαμβάνει το επιχειρηματικό σχέδιο τριετίας Alpha Bank: Κεντρικός στόχος η ανάπτυξη στη ΝΑ Ευρώπη

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ-ΕΡΕΥΝΕΣ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

- Λιάργκοβας Π.: Ξένες Άμεσες Επενδύσεις & Ανταγωνιστικότητα. Η Εμπειρία της Ελλάδας και άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών. Εκδόσεις Παπαζήση, έτος έκδοσης 2007

- Κυρκίλης Δ. : Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
- Παρουσίαση Τρ. Κωστόπουλου-Επίκουρου Καθηγητή Πανεπιστημίου Μακεδονίας: Οι Ελληνικές Επενδύσεις στα Βαλκάνια: Περιφερειακές Ανισότητες & Οικονομικές Αλληλεπιδράσεις
- Dunning, J.: Multinational Enterprises and the Global Economy, του εκδοτικού οίκου Addison Wesley),1993
- Εισήγηση του κ. Χ. Κουναλάκη, Συμβούλου Α' ΟΕΥ Ρουμανίας στην ημερίδα του ΣΕΒΕ για τη Ρουμανία (Η αγορά της Ρουμανίας)
- Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι-Ρουμανία. Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων(Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία), Απρίλιος 2007
- Περιληπτική Έκθεση ΔΕΘ για το έτος 2003: 1) Ξένες Επενδύσεις στη Ρουμανία
- Περιληπτική Έκθεση ΔΕΘ για το έτος 2003: Ελληνικές Επενδύσεις στη Ρουμανία
- ALPHA BANK: Ενοποιημένη Έκθεση Διαχειρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου Χρήσεως 2006
- Γερ. Γ. Ρομποτής, Ερευνητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: Η Στρατηγική των Συγχωνεύσεων και των Εξαγορών στον Τραπεζικό Κλάδο: Η περίπτωση της ALPHA BANK
- Ετήσια Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς,2005

- Ετήσια Ενημέρωση Αναλυτών Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς, Μάρτιος 2007
- Εθνική Τράπεζα Ελλάδος: www.nbg.gr
- Εμπορική Τράπεζα: www.emporiki.gr
- Alpha Bank: www.alphabank.gr
- Τράπεζα Πειραιώς: www.pieaeusbank.gr
- Εγνατία Τράπεζα: www.egnatibank.gr
- Τράπεζα Eurobank: www.eurobank.gr
- www.alphabank.ro
- www.atc-fsi: Eurobank Bank Post Romania
- www.tourismandproperty.gr :Alpha Bank: Επιχειρησιακό Σχέδιο Αναπτύξεως “Agenda 2010”
- www.xak.com :Επίδειξη ισχύος από Ελληνικούς Ομίλους Τραπεζών το 2006, Ιανουάριος 2007
- www.xak.com: Δελτίο Τύπου Νοέμβριος 2003: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. : Υπογραφή Συμφωνίας για την απόκτηση του 81,6% της Ρουμάνικης Τράπεζας Banca Romaneasca S.A.
- www.pathfinder.gr : «Πρέπει να εκμεταλλευτούν» τη βαλκανική αγορά οι ελληνικές τράπεζες, λείπει η Εμπορική, Φεβρουάριος 2005
- www.pathfinder.gr : Πρόκληση για τις ελληνικές εξαγωγές η ανάπτυξη της περιοχής της ΝΑ Ευρώπης

- www.pathfinder.gr: Μεγάλο «Κεφάλαιο» η ΝΑ Ευρώπη στο επιχειρησιακό σχέδιο της Alpha Bank
- «Ματιές στην Οικονομία» Τεύχος 15 Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2006:Οι Ελληνικές και Ξένες Τράπεζες στη ΝΑ Ευρώπη.
- Εφημερίδα ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ (14 Μαρτίου 2007): Τι περιλαμβάνει το επιχειρηματικό σχέδιο τριετίας Alpha Bank: Κεντρικός στόχος η ανάπτυξη στη ΝΑ Ευρώπη
- Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: Άρθρο του Χρ. Κεφάλα - Δ/ση Οικονομικών Μελετών ALPHA BANK:Ελληνική Επιχειρηματικότητα στη ΝΑ Ευρώπη, Μάρτιος 2007
- Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: Ενισχύεται η παρουσία ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια, Μάιος 2001
- Εφημερίδα ΗΜΕΡΗΣΙΑ: 300 καταστήματα για την Alpha Bank: στη Ρουμανία,
- Εφημερίδα ΕΞΙΠΡΕΣ : Οι Ελληνικές Τράπεζες εδραιώνονται στα Βαλκάνια,26 Μαρτίου 2007
- Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ: Εξαγορά- Στη Eurobank το 53,25% της ρουμάνικης Bank Post,Απρίλιος 2003
- Χρηματιστήριο, Δελτίο Τύπου 20/07/00:EFG EUROBANK ERGASIAS
- Χρηματιστήριο: Ανακοινώσεις αναφορικά με τις συγχωνεύσεις των Ελληνικών Τραπεζών

- www.mpa.gr :Macedonian Press Agency: News in Greek: Δυναμική Παρουσία του Ομίλου Alpha Bank στη Ρουμανία
- www.euro2day.gr : ALPHA BANK: Τα σχέδια για τη Ρουμανία, Alpha Bank:
- Στόχος μερίδιο 5% στη ρουμανική αγορά, Ιανουάριος 2007
- www.tanea.gr : Ελληνική Επέλαση στα Βαλκάνια και τη ΝΑ Ευρώπη
- www.wikipedia.org :ALPHA BANK, Ιανουάριος 2007
- www.mfa.gr :Ministry of Foreign Affairs
- www.pressreleases.gr:Υπογραφή συμφωνίας εξαγοράς της BNP-Dresdner Bank(Romania) S.A. από την ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
- www.economics.gr: Τράπεζες και Εξωστρέφεια
- www.kathimerini.gr :Ισχυρή οικονομική ανάπτυξη στις χώρες της «Νέας Ευρώπης»,Ιούνιος 2007-07-24
- Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι-Δελτίο τύπου: Δυναμική παρουσία του Ομίλου Alpha Bank στη Ρουμανία, Αύγουστος 2000
- Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νικολάου Χ. Γκαργκάνα στο 5ο Διεθνές Τραπεζικό Συνέδριο (Economist) με θέμα “Greece & Southeastern Europe: Economic Reform & Banking Prospects”,5 -12- 2006
- Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νικολάου Χ. Γκαργκάνα στο συνέδριο "Greek, Bulgarian and Romanian Business & Investment Summit" του περιοδικού ECONOMIST με θέμα "Εξελίξεις και προοπτικές του τραπεζικού τομέα", Ιούνιος 2006
- Ομιλία του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών Κ. Γ. Αλογοσκούφη, σχετικά με την αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας

- www.keta_kemak.gr: Ομιλία του Κ. Παπαδογιάννη με θέμα: Ένταση της Τραπεζικής Λιανικής στα Βαλκάνια, 30 Μαΐου 2007
- Έφη Καραγεώργου: Η επέκταση των Ελληνικών Τραπεζών στα Βαλκάνια, Φεβρουάριος 2005
- Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών-Η θέση της UNICE για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δεκέμβριος 2000)
- Άρθρο: Ελληνική Επέλαση στα Βαλκάνια και τη ΝΑ Ευρώπη